

Povijesno-topografski pregled posjeda Borovo i Mikola u kasnom srednjem vijeku

Kolesarić, Petra

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:694233>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-15**

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet Osijek

Diplomski studij Pedagogije i Povijesti (nastavnički smjer)

Petra Kolesarić

**Povijesno-topografski pregled posjeda Borovo i Mikola u kasnom
srednjem vijeku**

Mentor: doc. dr. sc. Danijel Jelaš

Osijek, 2021.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet Osijek

Odsjek za povijest

Diplomski studij Pedagogije i Povijesti (nastavnički smjer)

Petra Kolesarić

**Povijesno-topografski pregled posjeda Borovo i Mikola u kasnom
srednjem vijeku**

Znanstveno područje: humanističke znanosti

Znanstveno polje: povijest

Znanstvena grana: hrvatska i svjetska srednjovjekovna povijest

Mentor: doc. dr. sc. Danijel Jelaš

Osijek, 2021.

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napravila te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s napisanim izvorom odakle su preneseni.

Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasna da Filozofski fakultet Osijek trajno pohrani i javno objavi ovaj moj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta Osijek, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku, 15. lipnja 2021. godine

Petra Kofejanović

0122224208

Ime i prezime studenta, JMBAG

SAŽETAK

Uzimajući u obzir turbulentna zbivanja krajem srednjeg i u ranom novom vijeku, popraćena razaranjima, raseljavanjima, nestajanjem naselja ili njihovim premještanjem, istraživanja na polju srednjovjekovne povijesne topografije važna su za razumijevanje srednjovjekovne povijesti donjega međurječja, napose povijesti naselja na nekom području, poput županija, posjeda ili na prostoru neke prirodne geografske cjeline. Jedan od takvih posjeda jest mikolski i borovski posjed, koji je postojao na području Vukovske županije od otprilike polovice 13. stoljeća sve do kraja 15. stoljeća, odnosno dolaska Osmanlija. U radu je prikazan geografski razmještaj naselja na mikolskom i borovskom posjedu. Zatim, donesen je pregled dinamike vlasničkih odnosa i stjecanja, odnosno gubljenja, pojedinih naselja, koja su u izvorima u određenom trenutku zabilježena kao dio posjeda. Prikazom strukture naselja na posjedu donesen je pregled izvora koji sadrže popise naselja od 1337. do 1491. godine, pri čemu su iznesena različita imena ili inačice imena za određeno mjesto. Rad donosi pregled centralnih mjesta s urbanim karakteristikama, koja su se nalazila na posjedima, a ujedno je to povezano i s prometnom povezanošću unutar posjeda i s drugim posjedima Vukovske županije, odnosno donjeg međurječja. Uvidom u izvore utvrđena su i naselja u kojima su se održavali sajmovi. Oslanjajući se na crkvene izvore i izvore o pojedinim naseljima u kojima su postojale crkvene ustanove, utvrđen je broj župa i samostana koji su djelovali na području posjeda u pojedinom trenutku, što je povezano i s izvorima koji sadrže spomenute popise naselja. Prikazom osmanskih izvora, donesen je pregled onoga što se dogodilo s pojedinim naseljima na posjedu nakon ukinuća borovskog posjeda, odnosno Vukovske županije.

Ključne riječi: *Borovo, kasni srednji vijek, Mikola, posjed, Vukovska županija*

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. NAJVAŽNIJI IZVORI I PREGLED DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA	3
3. GEOGRAFSKI SMJEŠTAJ, GEOGRAFSKI OKVIR I GRANICE POSJEDA	6
4. VLASNIČKI ODNOSI	9
5. POPISI NASELJA	13
5.1. Srednjovjekovni popisi	13
5.2. Naselja s posjeda u osmanskim defterima	18
6. PITANJE UBIKACIJE NASELJA	21
6.1. Naselja čiji je smještaj utvrdiv	21
6.2. Naselja čiji smještaj nije utvrdiv	34
7. ZASTUPLJENOST I DISTRIBUCIJA POJEDINIH CENTRALNIH MJESTA	38
7.1. Naselja s urbanim karakteristikama, administrativni centri, sajamska mjesta	38
7.2. Prometna čvorišta	40
7.3. Crkvene ustanove	42
8. ZAKLJUČAK	46
9. POPIS IZVORA I LITERATURE	49
10. PRILOZI	55

1. UVOD

Povijesno-topografska istraživanja srednjovjekovne povijesti općenito, a posebice povijesti donjeg međurječja Drave, Save i Dunava važna su za razumijevanje srednjovjekovne povijesti ovih krajeva. Naime, u kasnom srednjem vijeku i početkom ranog novog vijeka, zbog dolaska Osmanlija i njihovog zauzimanja ovih područja, naselja Vukovske županije bila su razorena, raseljena, pojedina od njih su u potpunosti nestala, a neka su nakon osmanske vlasti izmještena. Isto tako, habsburško-osmanski rat potkraj 17. stoljeća te naseljavanja u 18. stoljeću znatno su izmijenila geografsku sliku prostora u odnosu na onu srednjovjekovnih naselja na području Vukovske županije. Stoga su ovakva istraživanja nužna da bi se stvorila što jasnija slika navedenog prostora u srednjem vijeku, napose da bi se utvrdila mreža naselja, njihov raspored, prostorna distribucija pojedinih centralnih funkcija, granice posjeda i slično.

U posljednjih stotinjak godina objavljuvani su povijesno-topografski radovi, kako hrvatskih tako i mađarskih autora, koji obuhvaćaju područje donjega međurječja. Pojedini povjesničari nastojali su prostorno smjestiti gotovo svako naselje, utvrdu, samostan i druge važnije tope, koje su pronašli u izvorima. Neki radovi navedenih autora često su obuhvaćali vrlo širok prostor Ugarsko-Hrvatskog Kraljevstva ili prostor jedne županije, dok se u novije vrijeme povjesničari usredotočuju na prostorno manje okvire, koji su pak za detaljnije povijesno-topografske analize znatno primjereniji. Plemićki posjed kao zaokružena vlasnička i upravna cjelina svakako time predstavlja prikladnu prostornu odrednicu za povijesno-topografske analize kroz neki duži vremenski period u kasnom srednjem vijeku. Doduše, uvjet za istraživanje povijesne topografije nekog plemićkog posjeda je sačuvanost izvora koji pružaju cjelovit uvid u strukturu posjeda.

Mikolski, odnosno borovski, posjed upravo zbog razmjerno dobre sačuvanosti takvih izvora prikladan je za povijesno-topografske analize. Takva analiza omogućit će pojašnjenje pojedinih povijesnih događaja na posjedu koji su utjecali na smještaj naselja na njemu te na koji način su pojedina naselja postajala dijelom posjeda, odnosno zbog čega se u određenim trenucima više ne nalaze u njegovom okviru. Najvažniji izvori za povijesno-topografsku analizu jesu isprave koje donose popise naselja na posjedu. Osim što ti izvori pružaju cjelovitu informaciju o tome koja su naselja bila u sastavu posjeda u određenom trenutku, ona dobrim dijelom pomažu razriješiti i pitanje strukture posjeda i dinamike vlasničkih odnosa. Ipak, svakako je pri analizi nužno koristiti i druge izvore, ponajprije da bi se objasnile razlike između pojedinih popisa. Prema tome, analiza će utvrditi kako je dinamika promjene vlasništva nad

posjedom utjecala na razvoj naselja i strukture posjeda u cjelini. Navedeni izvori s popisima naselja na posjedu datirani su između 1337. i 1481., odnosno 1491., godine.

Međutim, sačuvanost izvora za sva naselja nije ravnomjerna. Tako se za naselja za koja u izvorima imamo više podataka mogu utvrditi njihove karakteristike i funkcije u navedenoj mreži, dok za neka mjesta znamo tek da su bila na dijelom posjeda u nekom trenutku ili je eventualno moguće odrediti tek njihov geografski smještaj. Osim srednjovjekovnih korištenih su i osmanski izvori za razdoblje do 1580. godine, to jest prvi defteri, koji se odnose na područje nekadašnjeg mikolskog, odnosno borovskog posjeda. Važnost prikazivanja razvoja naselja od 1337. godine do osmanskih popisa proizlazi iz toga da su upravo zbog naglog prekida kontinuiteta u razvoju nekih naselja koja su prestala postojati, dok su neka druga nastavila razvijati tijekom osmanskog razdoblja.

Primarni cilj ovog diplomskog rada je, na osnovu neobjavljenih i objavljenih izvora te sekundarne literature, prikazati povijesno-topografski pregled posjeda Borovo i Mikola u kasnom srednjem vijeku, koji uključuje dinamiku vlasničkih odnosa na posjedu u svrhu objašnjavanja dolaska određenih naselja na posjed i mijenjanja granica posjeda, analizu svih naselja koja su se nalazila na posjedima, zatim strukturu posjeda, koja obuhvaća naselja s urbanim karakteristikama, prometnu povezanost, sajmove te crkvene ustanove te u konačnici, što se dogodilo s naseljima nakon dolaska Osmanlija na područje posjeda, odnosno Vukovske županije i donjeg međurječja. Diplomski rad trebao bi odgovoriti pitanja o tome koja su se naselja nalazila na mikolskom i borovskom posjedu, u kolikoj je mjeri dinamika vlasničkih odnosa na posjedu utjecala na stjecanje, odnosno gubitak, naselja te zastupljenost i distribuciju centralnih mjesta na mikolskom i borovskom posjedu. Povijesno-topografska analiza posjeda Borovo i Mikola trebala bi pokazati u kojoj su mjeri mikolski i borovski dio posjeda zasebne cjeline u kasnom srednjem vijeku te opisati u kojoj su mjeri vlasnički odnosi utjecali na širenje posjeda ili njegovo smanjivanje. Potom, analizom podataka nastojalo se što preciznije utvrditi geografski raspored naselja te njihove centralne funkcije, s posebnim osvrtom na administrativne funkcije, prometnu povezanost, sajmove te crkvene funkcije. Posljednje, potrebno je donijeti pregled onoga što se dogodilo s određenim naseljem nakon dolaska Osmanlija i ukidanja Vukovske županije, pa tako i borovskog posjeda, što može otvoriti pitanja o (dis)kontinuitetu razvoja naselja na navedenom području.

2. NAJVAŽNIJI IZVORI I PREGLED DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA

Neobjavljeni izvori korišteni pri izradi ovoga rada su izvornici diplomatske građe, koja se čuva u Državnom arhivu Mađarskog nacionalnog arhiva u Budimpešti (*Magyar Nemzeti Levéltár*). Izvornici relevantni za istraživanja donjeg međurječja Drave, Save i Dunava te u sklopu njega posjeda Borovo i Mikola nalaze se u zbirci Diplomatički arhiv (*Diplomatikai Levéltár*). Isto tako korišteni su mikrofilmirani dokumenti iz Zbirke fotografija srednjovjekovnih diploma (*Diplomatikai Fényképgyűjtemény*). Dokumentima dostupnim u Državnom arhivu Mađarskog nacionalnog arhiva pristupano je putem web-stranice Hungaricana, gdje se nalaze preslike izvornika i digitalne snimke fotografija.¹

Za pomoć pri odabiru odgovarajućih isprava za posjede Borovo i Mikola korišten je rukopis Pála Engela, koji sadrži pregled podataka o mjestima u Vukovskoj županiji te signature arhivskih dokumenata za pojedina mjesta. Isto tako, kao orijentacija na značajne isprave za povijesno-topografske podatke posjeda Borovo i Mikola korišten je doktorski rad Danijela Jelaša *Rekonstrukcija srednjovjekovne urbane mreže Vukovske županije na temelju analize centralnih funkcija*.²

Od objavljenih izvora korištene su serije ili pojedinačne publikacije koje sadrže prijepise srednjovjekovnih isprava i drugih vrsta izvora. U prvom redu ove se serije i pojedinačne publikacije mogu podijeliti na hrvatska i mađarska izdanja. Od prvotnih je korišten *Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije / Codex diplomaticus Regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae*, dok su mađarska izdanja korištena pri izradi rada bila: *Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis*, potom *Codex Diplomaticus Hungaricus Andegavensis / Anyoukori okmánytár*, *Codex diplomaticus Arpadianus Continuatus. / Árpádkori új okmánytár* te *Vatikáni okmánytár / Rationes collectorum pontificorum in Hungaria. Pápai tizedszedők számadásai. 1281-1375*.³

¹ „Hungaricana“, pristup ostvaren 15. I. 2021., <https://hungaricana.hu/en/>. Državni arhiv Mađarskog nacionalnog arhiva u daljnjem tekstu: MNLOL; Diplomatički arhiv: DL; Zbirka fotografija srednjovjekovnih diploma: DF.

² Pál Engel, „Valkóvármegye“, rukopis. Iako je u literaturi bilo uvriježeno mišljenje kako je ovaj rukopis trebao biti objavljen u sklopu petog sveska serije *Az Árpád-kori Magyarországnak*, Jelaš navodi kako ga je mađarski povjesničar Bálint Lakatos upozorio da Engel nije bio angažiran u nastavku ove serije te da je povijesno-topografske podatke za Vukovsku i Požešku županiju skupljao za vlastite potrebe. Danijel Jelaš, *Gradovi donjeg međurječja Drave, Save i Dunava u srednjem vijeku*. (Slavonski Brod: Hrvatski institut za povijest – Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje, 2020).; Danijel Jelaš, „Rekonstrukcija srednjovjekovne urbane mreže Vukovske županije na temelju analize centralnih funkcija“ (doktorska disertacija, Sveučilište u Zagrebu, 2018).

³ Tadija Smičiklas et alii sabrali i uredili. *Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije./Codex diplomaticus Regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae*. 18 sv. (Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1904.-1990.) (U daljnjem tekstu: CD); György Fejér prir. *Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus*

Izuzev srednjovjekovnih zbirki isprava, korišteni su i objavljeni osmanski popisi za analizu statusa mjesta nakon kraja srednjega vijeka, odnosno dolaska Osmanlija na posjede koji su se nalazili na promatranom području, a to su defteri, odnosno porezni popisi Srijemskog sandžaka iz oko 1570. te Požeškog sandžaka iz 1579. godine.⁴

Sekundarna literatura može se podijeliti s obzirom na onu hrvatske i mađarske provenijencije te stranu literaturu koja je konzultirana poradi općih odrednica srednjega vijeka, ali i kao putokaz za istraživanje pojedinih karakteristika posjeda u srednjovjekovnoj Europi, poput prometne, odnosno cestovne povezanosti, crkvenih središta, sajмова te ustroja na posjedima. Pri povijesno-topografskoj analizi naselja na posjedima Borovo i Mikola korištena su djela, koja sadrže opće preglede mjesta na Vukovskoj županiji, mađarskog povjesničara Dezsőa Csánkija⁵ i hrvatskog povjesničara Josipa Bösendorfera⁶. Zatim, radovi Pála Engela⁷ i njegova karta Ugarske iz oko 1500. godine, kao nadopuna podataka u odnosu na Csánkija. Također, konzultirane su i knjige Stjepana Pavičića⁸ te povijesno-topografska studija Danijela Petkovića.⁹ Nadalje, konzultirani su radovi usredotočeni na povijesno-topografske studije jednog konkretnog područja autora Stanka Andrića,¹⁰ Petra Šimunovića,¹¹ Danijela Jelaša,¹²

ac civilis, 11 sv. (Budae: Typis Typogr. Regiae Universitatis Hungaricae, 1829.-1844.) (U daljnjem tekstu: CDHEC); Imre Nagy prir. *Codex Diplomaticus Hungaricus Andegavensis. / Anjoukori okmánytár.* 7 sv. (Budapest: A M. Tud. Akad. Könyvtudó-hivatala, 1878.-1891.) (U daljnjem tekstu: CDHA); Gustav Wenzel prir. *Codex Diplomaticus Arpadianus Continuatus. / Árpád kori új okmánytár.* 12 sv. (Pest: A M. Tud. Akad. Tört. Bizottmánya, 1860.-1874.) (U daljnjem tekstu: CDAC; *Vatikáni okmánytár / Rationes collectorum pontificorum in Hungaria. Pápai tizedszedők számadásai. 1281-1375.* (Budimpešta: Monumenta Vaticana Hungariae, 1887.) (U daljnjem tekstu: RC).

⁴ Bruce W. McGowan, *Sirem sancaği mufassal tahrir defteri* (Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1983); *Popis sandžaka Požega 1579. godine / Defter-i mufassal-i liva-i Pojega*, prir. i prev. Fazileta Hafizović (Osijek: Državni arhiv u Osijeku, 2001).

⁵ Desző Csánki, *Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában* (Budapest: Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia, 1894).

⁶ Josip Bösendorfer, *Crtice iz slavonske povijesti s osobitim obzirom na prošlost županija križevačke, virovitičke, požeške, cisdravske baranjske, vukovske i srijemske te kr. i slob. grada Osijeka u srednjem i novom vijeku* (Osijek: Tiskom knjigo i kamenotiskare Julija Pfeiffera, 1910).

⁷ Pál Engel, *Magyarország a középkor végen: Digitális térkép és adatbázis a középkori Magyar Királyság településeiről. / Hungary in the Late Middle Ages: Digital vector map and attaching database about the settlements and landowners of medieval Hungary.* [CD-ROM] (Budapest: TÉRINFO Bt, Magyar Tudományos Akad. Akadémia Történettudományi Intézet, 2001.); Pál Engel, *Magyarország világi archontológiája: 1301-1457.* [CD-ROM] (Budapest: Arcanum, 2001).

⁸ Stjepan Pavičić, *Podrijetlo hrvatskih i srpskih naselja i govora u Slavoniji* (Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1953); Stjepan Pavičić, *Vukovska župa u razvitku svoga naselja od XIII. do XVIII. stoljeća* (Zagreb: Narodna tiskara, 1940).

⁹ Danijel Petković, *Srednjovjekovna naselja sjeverozapadnog dijela vinkovačkog kraja* (Vinkovci: Gradski muzej Vinkovci, 2006).

¹⁰ Stanko Andrić, *Potonuli svijet: rasprave o slavonskom i srijemskom srednjovjekovlju* (Slavonski Brod: Hrvatski institut za povijest, Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje, 2001).

¹¹ Petar Šimunović, „Ojkonimija srednjovjekovne vukovske župe“, *Folia onomastica Croatica* 11 (2002): 1-41.

¹² Jelaš, *Gradovi*.

Denisa Njarija¹³ i Branimira Miličića¹⁴. Prilikom obrade cesta na posjedu korištena je literatura Boglárke Weisz,¹⁵ a sajмова Magdolne Szilágy.¹⁶ Za osmansko razdoblje korišteno je djelo Nenada Moačanina,¹⁷ dok su ostali autori navedeni u samom radu.

¹³ Njari, Denis, „Naselja laslovačkog vlastelinstva u srednjem vijeku“, *Scrinia Slavonica* 18 (2018): 69-97.

¹⁴ Denis Njari, Branislav Miličić, „Srednjovjekovna naselja na području današnjih Vladislavaca kod Osijeka“, *Osječki zbornik* 35, 20 (2020): 55-61.

¹⁵ Boglárka Weisz, *Vásárok és lerakatok a középkori Magyar Királyságban* (Budapest: MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, 2012).

¹⁶ Magdolna Szilágy, *On the Road: The History and Archaeology of Communication Networks in East-Central Europe* (Budapest: Archaeolingua, 2014).

¹⁷ Nenad Moačanin, *Slavonija i Srijem u razdoblju osmanske vladavine* (Slavonski Brod: Hrvatski institut za povijest, Podružnica za povijest Slavonije Srijema i Baranje, 2001).

3. GEOGRAFSKI SMJEŠTAJ, GEOGRAFSKI OKVIR I GRANICE POSJEDA

Posjedi Borovo i Mikola s pripadajućim naseljima bila su smješteni na istočnom dijelu Vukovske županije, koja se nalazila na prostoru šireg područja donjeg međurječja Drave, Save i Dunava.¹⁸ Naselja uz posjed Borovo nalazila su se sjeveroistočno od naselja uz Mikolu. Ona koja su se nalazila u blizini mjesta Borovo bila su više na današnjem području Borova Sela, Trpinje te uz Dunav, dok su se naselja u blizini posjeda Mikola većinom nalazila na području današnjih Bogdanovaca ili Marinaca te južnije.¹⁹

Opseg mikolskog i-borovskog posjeda moguće je analizirati kroz četiri različita popisa naselja na posjedima, a koja su zabilježena u izvorima od 1337. do 1481. (1491.). Ne postoje značajna odstupanja u pogledu popisa naselja koja se nalaze na mikolskom i borovskom posjedu između ovih nekoliko isprava.²⁰ Ipak, za preciznije određivanje granica posjeda u godinama u kojima su sva naselja popisana, potrebna je analiza svih mjesta u datom trenutku.

U središtu pozornosti ovog rada je prostor koji obuhvaća pripadnosti kaštela Borovo nakon smrti Joba Gorjanskog, kada dolazi do promjene vlasništva. U širem smislu radi se o jednoj posjedovnoj cjelini, čije je sjedište bilo borovski kaštel, a koja se sastoji od dva dijela, mikolskog i borovskog posjeda, kako je to uočio Engel.²¹ U radu se ne obrađuju naselja na udaljenijim posjedima Viškovci i Tomašanci, koja se u 14. i prvoj polovici 15. stoljeća

¹⁸ Unutar područja donjega međurječja, postojale su tri županije – Požeška, Srijemska i Vukovska, a u potonjoj su se nalazili posjedi Borovo i Mikola. Prema Jelašu, Vukovska je županija bila najrasprostranjenija i najnaseljenija od triju županija koje su tvorile povijesnogeografski prostor donjeg međurječja, a obuhvaćala je prostor površine od 5500km². Vukovska županija je većinom omeđena rijekama. Istočna granica sa Srijemskom županijom nalazila se zapadnije od linije Mitrovica-Mandelos-Banoštor. Zatim, Dunavom od mjesta Susek do srednjovjekovnog naselja Draszáda nalazila se granica s Bačkom županijom. Od ušća Drave u Dunav do Osijeka prema jugoistoku i mjestima Ostrošinci, Borovik i Paučje bila je granica s Baranjskom županijom. Granica s Požeškom županijom kretala se od istočnih obronaka Krndije, prema Levanjskoj Varoši preko sela Klokočevika i Šušnjevacu do Save istočno od Gornje Vrbe i Rušćice. Sava je bila južna granica s Bosnom, a išla je od Garčina na zapadu sve do predgrađa Srijemske Mitrovice, današnjeg mjesta Lačarak. Engel, Magyarország, prema Jelaš, „Rekonstrukcija“, 10. Procjenjuje se da je krajem srednjeg vijeka županija bila gusto naseljena te da je imala otprilike oko 60 000 do 90 000 stanovnika. Petković navodi kako je u razdoblju od 13. do početka 16. stoljeća u Vukovskoj županiji zabilježeno postojanje 40-ak utvrda (*castruma* i *castelluma*), 34 varoši, odnosno naselja sa statusom trgovišta (*oppiduma*) te brojna manja naselja i sela. Petković, *Srednjovjekovna naselja*, 13.

Izraz „donje međurječje“ korišten je pri pisanju ovog diplomskog rada, jer se na taj način nastojao izbjeći anakronizam vezan uz korištenje pojma „Slavonija“, koji se u kasnom srednjem vijeku ponajprije odnosio na područje Zagrebačke biskupije. Jelaš, „Rekonstrukcija“, 9-10; *Istočna Hrvatska* (Zagreb: Institut za geografiju Sveučilišta u Zagrebu, Školska knjiga, 1975), 5, 19, 27; Kubinyi kaže da je krajem 15. stoljeća Vukovska županija u odnosu na druge županije bila znatno veća površinom. András Kubinyi, „A Magyar királyság népeisége a 15. század végén“, *Történelmi szemle* 38 (1996), br. 2-3: 157-159.; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 10; Jelaš, *Gradovi*, 10.

¹⁹ Engel, Magyarország a középkor végén. [CD-ROM], 2001.

²⁰ O popisima i povijesnoj analizi bit će više riječi u poglavljima „Vlasnički odnosi“ i „Popisi naselja“.

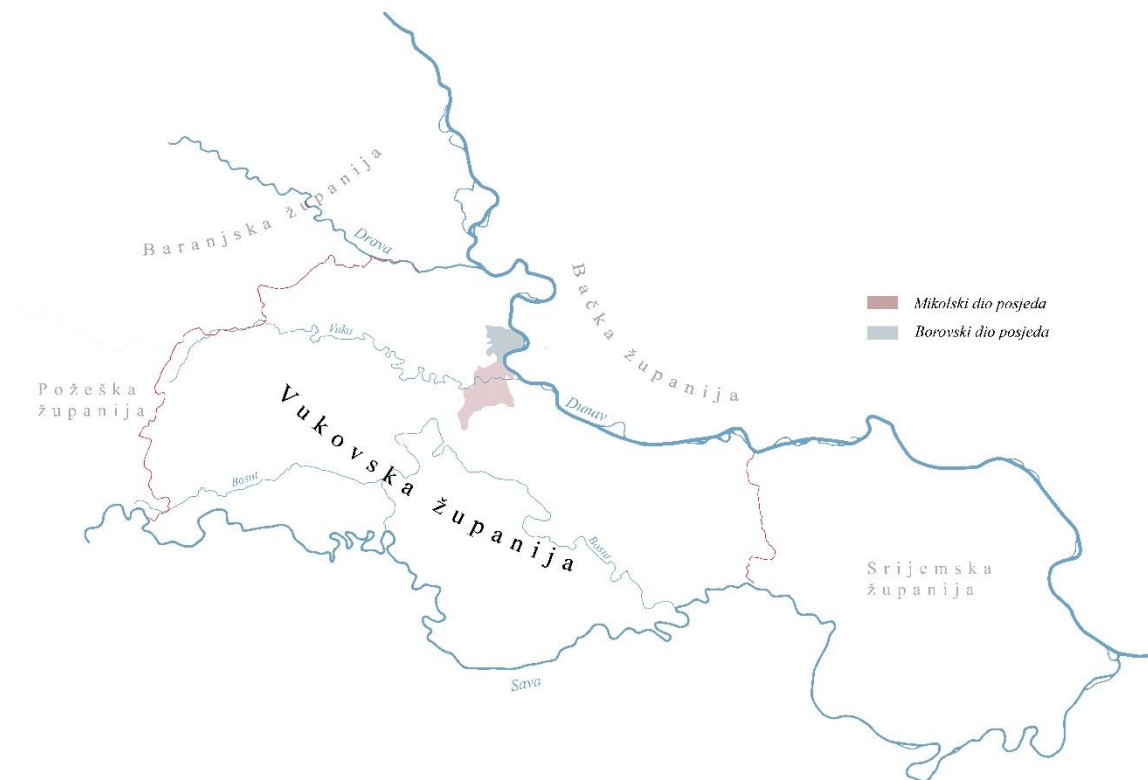
²¹ Engel na karti Halmos i neposrednu okolicu tretira kao zasebni posjed, no za to u izvorima nema uporišta, već ga treba tretirati kao dio mikolskog posjeda. Engel, Magyarország a középkor végén. [CD-ROM], 2001.

spominju kao pripadnosti mikolskog kaštela, iako teritorijalno nisu povezana sa središnjim dijelom vlastinstva Mikolskih, a potkraj srednjeg vijeka postaju pripadnosti Gorjana i imaju druge vlasnike. Određivanje smještaja pojedinog naselja također zbog nedostatka podataka često nije jednostavno pa u literaturi nerijetko o tome imamo neusuglašena mišljenja. Stoga je bilo nužno konzultirati radove više autora i razmotriti različita rješenja. Prilikom rasprave o smještaju korištena je karta Pála Engela i njegov rukopis o naseljima Vukovske županije, zajedno s djelima Dezsőa Csánkija, Josipa Bösendorfera, Stjepana Pavičića, Danijela Petkovića te Danijela Jelaša. Jednako tako korištena je i karta prve vojne izmjere u Habsburškoj Monarhiji iz 1781. do 1783. godine, habsburška katastarska karta iz 19. stoljeća te suvremeni katastarski planovi općina i gradova u Republici Hrvatskoj na čijem su se području nekoć nalazila srednjovjekovna mjesta, koja su bila dijelom mikolskog i borovskog posjeda. Budući da se izvori i literatura gotovo niti u jednom nazivu naselja smještenom na mikolskom i borovskom posjedu ne slažu, u Prilogu 1. prikazana je „Tablica naziva naselja na mikolskom i borovskom posjedu“, koja sadrži nazive naselja korištene u ovom diplomskom radu te pregledom kako su ta naselja u literaturi zapisana.²²

Engel je na svojoj karti Ugarskog Kraljevstva iz oko 1500. godine naznačio granice dijelova posjeda. Pri tome je prirodna granica na istoku i mikolskog i borovskog bila rijeka Dunav. Na sjeveru je borovski dio posjeda graničio s plemićkim posjedom Kecsenye, a na zapadu s pačetinskim posjedom. Mikolski dio posjeda je graničio na sjeveru s pačetinskim posjedom, na zapadu s nuštarskim i Cerićem, a na jugoistoku sa slakovačkim, Rogozanom te Ibrányiskim posjedom. Te dvije cjeline jednog posjeda posljedica su toga što je prvotno bilo riječ o dvama posjedima koji su dobili istog vlasnika u 14. stoljeću. Ti se dijelovi posjeda prema Engelovoj karti nisu dodirivali, međutim, čini se da je ovdje Engelova karta dosta neprecizna, o čemu će više govora biti kasnije, jer su sela Bakófalva i Palagar uvrštena na pačetinski posjed, što ne odgovara podacima u izvorima koji ih navode kao dio mikolskog, odnosno borovskog posjeda. Stoga je ipak izglednije da su te dvije teritorijalne cjeline graničile na uskom pojasu uz Dunav. Isto tako, u ispravi iz 1427. godine, gdje se nalazi naselje Újfalú, drugog imena Végfalú, koje se javlja prije niza naselja posjeda Borovo, moglo bi se prevesti kao „Selo na

²² Csánki, *Magyarország*, 265, 269, 273.; Bösendorfer, *Crtice*, 170, 175.; Pavičić, *Vukovska župa*, 70-74.; Engel, „Valkóvármegye“; Petković, *Srednjovjekovna naselja*, 202-209.; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 230, 236; „Provinz Slavonien (1781-1783) – First Military Survey“, *Mapire*, pristup ostvaren 1. VI. 2021., <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-slavonia/?layers=155&bbox=2110136.9960621%2C5675926.204620725%2C2116581.5930093937%2C5677837.130327854>; Katastar, katastar.hr, pristup ostvaren 1. VI. 2021., <https://www.katastar.hr/#/>

kraju“ ili „Posljednje selo“, što može biti implikacija da je ono bilo mjesto kod kojeg je išla granica ta dva posjeda prije nego što su došli u vlasništvo istih vlasnika.²³

Slika 1. Dijelovi posjeda na karti Vukovske županije

²³ CDHEC, X, 6, 860-864; Engel, Magyarország a középkor végen. [CD-ROM], 2001.

4. VLASNIČKI ODNOSI

Pri pregledu vlasničkih odnosa na posjedima Borovo i Mikola treba naglasiti kako su posjedi međusobno povezani i vlasnici jednog posjeda u pravilu su, većinom, i vlasnici drugoga posjeda. Ipak, Borovo se, u izvorima, spominje nešto ranije od Mikole i to u ispravi kralja Andrije II. iz 1231. godine, u dijelu izvora koji se odnosi na opis granica posjeda Savulja. Kasniji izvori iz 13. stoljeća nisu pronađeni, pa vijesti o tom posjedu nema sve do 1323. godine.²⁴ Mikola se prvi puta spominje 1242. godine u ispravi kada je kralj Bela IV. darovao ovaj posjed Fili, zagrebačkom prepoštu i prijašnjem kancelaru hercega Kolomana, te njegovoj braći, vukovskom županu Tomi i Petru iz roda Miškolca (mađ. Miskolc), zbog toga što je raniji vlasnik posjeda, neki Ivanac ili Ivanka, sin Jurjev, ostao bez nasljednika.²⁵ Isprava je izdana 3. listopada 1242. godine kod Mavrina mosta, blizu Gjura, a u njoj se jasno iščitava da su prvi posjedi Miškolca bili Mikola i Marinci (Maria), mjesta koja će kasnije činiti i jezgru posjeda te biti prisutni na svim popisima 14., odnosno 15. stoljeća.²⁶ Navedene je posjede budućim Mikolskima obećao još brat Bele IV., herceg Koloman, prije svoje smrti 1241. godine.²⁷ Godine 1249. preminuo je Fila, a Bela IV. potvrdio je u ispravi od 20. siječnja iste godine posjed Mikola Tomi i Petru Miškolcima, pripadnicima ugarskog praroda Miskolc²⁸ (Prilog 2.), te im darovao još neke posjede.

Nasljednici Tome i Petra Miškolca vjerojatno su počeli nositi pridjevnik Mikolski tijekom druge polovice 13. stoljeća, a iz genealogije plemićke obitelji zaključuje se kako je loza nastavljena Tominim sinom Filom i njegovom sinovima Lovrom, Nikolom i Petrom, dok je Filin sin Pavao preminuo.²⁹ Prema ispravi Bačkog kaptola (Kaločko-bačke nadbiskupije) iz 1303. godine sinovi File i unuci Tome Mikolskog zamijenili su svoje imanje Theluky (Teleki) s imanjem Pála Lánčija iz županije Abaúj.³⁰ Godine 1323. kralj Karlo I. Robert oduzeo je

²⁴ MNLOL, DL, 168; Andrić, *Potonuli svijet*, 90-91.

²⁵ MNLOL, DL, 251 = CD, IV, 160-161; Pavičić, *Vukovska župa*, 70.; Petković, *Srednjovjekovna naselja*, 202; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 152.

²⁶ MNLOL, DL, 251 = CD, IV, 160-161 = CDAC, VII, 125-126.

²⁷ Petković, *Srednjovjekovna naselja*, 202.

²⁸ „Plemićki rod Miškolc (Miskolc) od kojega su potekli kasniji Mikolski ime je dobio prema gradu i županiji Miskolc u sjeveroistočnoj Mađarskoj otkuda su potekli u prvoj polovici 13. stoljeća.“ Petković, *Srednjovjekovna naselja*, 222.

²⁹ MNLOL, DL, 33566; CD, IV, 381-382.; Pavičić, *Vukovska župa*, 70.; Petković, *Srednjovjekovna naselja*, 202, 222; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 152.

³⁰ MNLOL, DL, 1660 = CDHA, I, 68-69. Radi se o posjedu, koji se nalazio u današnjoj Boršod-abaújisko-zemplénskoj županiji, čiji je glavni grad Miškolc, prema kojem su i Miškovci, prarod Mikolskih, dobili ime. „Boršod-Abaúj-Zemplén“, Hrvatska enciklopedija, pristup ostvaren 12. II. 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=8851>.

posjed Borovo prvim poznatim vlasnicima, Ivanu i Mihovilu, sinovima palatina Dominika, od roda Csák, odnosno dubovačkoj grani te obitelji. Posjed Borovo, zajedno s drugim posjedima, kralj Karlo I. oduzeo je Dubovačkima, jer su se tijekom drugog desetljeća 14. stoljeća uključili u pobunu Gisingovaca, a za vrijeme te pobune su opljačkali neke posjede Pavla, sina Emerika Iriškog, i Filine sinove, Pavla i Nikolu pri čemu su ubili trinaest njihovih podložnika.³¹ U istoj je ispravi posjed Borovo i još nekoliko posjeda (Benchench, Lypouch, Chenkez, šuma Boglud, Wylak i Scenthamas), kralj darovao na uživanje Pavlu, sinu Emerika Vukovskog (Iriškog)³² te Pavlu i Nikoli, sinovima File Mikolskog.³³ Nadalje, u povelji iz 1323. godine datiranoj 19. prosinca Karlo I. sada potvrđuje posjede Nikoli i Petru Mikolskom, jer je Pavao u međuvremenu preminuo, a pritom se prepričavaju razlozi kažnjavanja Dominikovih sinova, odnosno unuka³⁴. Isto tako, kralj je ustanovio da su Mikolski pretrpjeli veću štetu u razaranjima Dubovačkih pa je sve posjede predao njima, dok je Borovo ostalo u posjedu i Mikolskih i Iriških.³⁵ Navedena povelja Karla I. kojom je potvrdio posjede Mikolskima sačuvana je u dvije verzije, a jedna od njih sadrži umetak koji svjedoči o tome kako je za vrijeme istrage o zločinima Dubovačkih, a koju je vodio Bosanski kaptol, utvrđeno i da su pri napadu na posjed Martince odnesene i listine koje su se odnosile na njihov posjed) Újlak, a jednu od listina su Mikolski kasnije uspjeli otkupiti.³⁶

³¹ Andrić, *Potonuli svijet*, 90-91. Kao što i posredno spominje *Tripartitum*, nije dopušteno napasti nečije posjede osim u slučajevima prijetnje podmetanja požarom ili zbog podmetanja požara na određenom posjedu i zakon nalaže da se bilo kakav spor treba riješiti riječima. Ipak, s obzirom da su se Dubovački odlučili domoći posjeda Iriških i Mikolskih na neprimjeren način te uz činjenicu da su se pridružili pobuni Gisingovaca protiv kralja, Karlo I. Robert ih je primjereno kaznio. Werbőcy, *Tripartitum*, 402-205.

³² Pavičić ih naziva Iriškima prema mjestu Irigu ili Irögu nedaleko od Borova. Pavičić, *Vukovska župa*, 78-81.; Andrić, *Potonuli svijet*, 90-91.

³³ U pogledu prijenosa posjeda Borovo i nekih drugih posjeda poput Újlaka iz ruku Dubovačkih u ruke Mikolskih, Andrić kaže da kraljevska presuda nije bila izrečena prije 23. rujna 1322. godine, jer je kralj tog dana oslobodio Mikolske „od podavanja kraljevskog poreza ili marturine na njihovim posjedima Roholcu/Orehovcu i Dubovcu u Požeškoj županiji“. MNLOL, DL, 168; CDAC, XI, 221.; MNLOL, DL, 33736; CD, IX, 160-161.; Andrić, *Potonuli svijet*, 90-91.; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 88.

³⁴ Andrić kaže kako navod „filii Dominici condam palatini“ u ovoj ispravi nije točan, jer se radi o Dominikovim unucima, koji su kažnjeni, a ne sinovima. Andrić, *Potonuli svijet*, 91.

³⁵ Andrić, *Potonuli svijet*, 91.

³⁶ Andrić nudi dvije mogućnosti za objašnjenje krađe listina, a u objema se daje zaključak da je to zbog posjeda Újlak. Prva se odnosi na to da se radi o Újlaku, koji je oduzet Dubovačkima i dan Mikolskima, pa se krađa dogodila poslije izricanja presude i predaje posjeda. Druga mogućnost je da su Mikolski posjedovali dio drugog Újlaka na donjoj Vuki, koji otprilike od tog vremena počinje nositi naziv Szentsalvátor. Pisanih potvrda za drugu mogućnost nema, ali je poznato da su posjedi Mikolskih graničili s vlastelinstvom Szentsalvátora. Najvjerojatnije je da se radi o Újlaku nedaleko od Gorjana, kojeg je stekao palatin Dominik, djed pobunjenih Dubovačkih. Csánki je pogriješno zaključio da se radi o Szentsalvátoru, koji iako je ranije nosio ime Újlak, u ovo vrijeme već u posjedu Szentsalvátorskih, grani praroda Bár-Kalán. Isto je, po uzoru na Csánkija, zaključio i Bösendorfer. Andrić kaže da je Szabo dobro zaključio da se radi o Újlaku kod Gorjana, a ne o Iloku na Dunavu, ali on nije poznavao Szentsalvátor pod imenom Újlak. Csánki, *Maygaroszág*, 287, 359. Bösendorfer, *Crtice*, 227. Andrić, *Potonuli svijet*, 92.

Nakon što su stekli posjede u Vukovskoj i Požeškoj županiji, Mikolski su se našli u sudskom sporu Ivanom zvanim Botoš, sinom mačvanskog bana Stjepana Gorjanskog, čak dva puta. Prvi je put Ivan Botoš optužio Petra, Filinog sina za plijenjenje svog posjeda Križevci (Keresthwr). O tome govori isprava kralja Ludovika koja je upućena 12. veljače 1333. godine bačkom kaptolu kako bi se pokrenulo provođenje istrage u svezi s Botoševom optužbom. Bački kaptol je u ispravi izdanoj 30. svibnja 1333. godine zaključio da je Petar, Filin sin nedužan pri plijenjenju posjeda Križevci.³⁷ Drugi se spor dogodio jer su Ivanu Botošu sinovi Pavla Iriškog, odnosno unuci Emerika Vukovskog, založili trećine posjeda Borovo, Újlak i Orehovac. Ovu je parnicu poveo Petar, sin File Mikolskog, a pred kraljevskim sucem dokazao je svoje vlasništvo nad Újlakom i Orehovcem u Višegradu 8. svibnja 1335. godine, dok se spor oko posjeda Borovo nastavio u sljedećim godinama.³⁸ Parnica se vodila i 1338. godine kada je napokon dvorski sudac Pavao dodijelio Petru, Filinom sinu Borovo, što je i zapisano u ispravi datiranoj u Višegradu 27. svibnja iste godine.³⁹

Godine 1337. mikolski je posjed podijeljen među pripadnicima iste obitelji, a buduće grane vukovskih Miškolca, definirane ovom podjelom, bit će mikolska i vadakolska. S obzirom da je podjela posjeda bila između Lovre, Lovrinog sina i Petra, Filinog sina, vjerojatno je do nje došlo jer je iste godine (1337.) preminuo Barnaba, Nikolin sin.⁴⁰ U ispravi bačkog kaptola datiranoj 28. svibnja 1363. godine vidljivo je kako se Pavao, sin Pavla Iriškog, koji je bio stanovnik Vukovske županije, u ime sebe i svojih sinova, Ladislava i Lamperta založio „pro quolibet floreno 100 denarium computando“ Mikolskima, odnosno Petru, Petrovom sinu, i Nikoli, Lovrinom sinu. U ispravi je navedeno i kako je Nikola, Lovrin sin bio iz vadakolske grane. Isprava je važna jer se u njoj spominje zalog nad posjedima, stanovništvo posjeda te granice Kysgermekzygetha, Felseugermekzygetha i Iriga.⁴¹ Moguće da je ova isprava, odnosno zalog, omogućio širenje vlasništva Mikolskih prvo nad dijelom Iriga (u popisu iz 1427. pod upravom mikolskog posjeda nalazi se maleni dio Iriga), a kasnije nad cijelim posjedom.⁴² Dok

³⁷ Petković, *Srednjovjekovna naselja*, 209-210.

³⁸ Andrić, *Potonuli svijet*, 92-93.

³⁹ CD, X, 220, 402. Andrić, *Potonuli svijet*, 76; Petković, *Srednjovjekovna naselja*, 210. Kasniji izvori upućuju kako se dio posjeda (Dubovac i Újlak) druge grane nasljednika palatina Dominika, odnosno sinova Stjepana Čimbe, nakon njegove smrti, našao u rukama Gorjanskih. Andrić kaže: „Pa ipak se nigdje ne spominje da bi Gorjanskima u novostečenom Dubovcu i Újlaku suvlasnici ili konkurenti bili Mikolski. Stoga treba pretpostaviti da su Mikolski ondje, na neki nepoznat način, izgubili vlasnička prava prije sredine 14. stoljeća, to jest prije kraljevske rezervacije dotičnih imanja u korist Gorjanskih.“ Andrić, *Potonuli svijet*, 98-99.

⁴⁰ CDHA, III, 356-360.; Pavičić, *Vukovska župa*, 70.; Petković, *Srednjovjekovna naselja*, 206-207, 222.

⁴¹ U ispravi se spominje Petar, sin Petrov, kojeg nema u genealogiji Mikolskih, ali njegov spomen 1363. godine odgovara tome da je Petrov sin, jer se stariji Petar, brat Lovre, Lovrinog oca, zadnji puta spominje u ispravama 1338. godine. MNLOL, DL, 5213.

⁴² CDHEC, X, 6, 860-861.

su Mikolski bili vlasnici posjeda, kaštel koji se ondje nalazio vjerojatno je bio njihova rezidencija, ali nakon 1427. godine i promjene vlasništva nad posjedom u korist velikaške obitelji Gorjanski, ne postoje izvori koji bi upućivali na to da su ondje boravili budući vlasnici posjeda.⁴³

Posjedi Borovo i Mikola bili su u rukama Mikolskih do oko 1427. godine, odnosno do smrti Mihovila Mikolskog, koji iza sebe nije ostavio nasljednika, jer je njegov sin Ladislav vjerojatno preminuo iste godine.⁴⁴ Sve posjede kralj Žigmund Luksemburški je dao u zalag velikaškoj obitelji Gorjanski iste godine, a to je potvrdio ispravom od 28. kolovoza 1435. godine.⁴⁵ Tri godine kasnije u ispravi datiranoj 23. lipnja 1438. godine u Budimu, kralj Albert darovao je Ladislavu Gorjanskom polovicu posjeda, a 1439. godine prepustio je drugu polovicu udovici Nikole II. Gorjanskog palatina, Margareti, koja se nakon Nikoline smrti udala za Matka Talovca pa se ta polovica u jednom trenutku spominje kao vlasništvo Talovaca. Franjo Talovac se, prema ispravi datiranoj 26. kolovoza 1446. godine, nagodio s Ladislavom Gorjanskim pred Bosanskim kaptolom pa se posjedi Borovo i Mikola ponovno nalaze u rukama Gorjanskih i to palatinske loze. Nakon smrti posljednjeg muškog potomka palatinske grane obitelji Gorjanski, Joba, kralj Matija Korvin je posjed dao požunskom županu Nikoli Bánffyju i njegovom bratu Jakovu prema ispravi od 14. srpnja 1481. godine. Pri dodijeli posjeda Bánffyjima načinjen je popis naselja koja se nalaze na njemu, a u kasnijim ispravama od 27. veljače i 28. listopada 1491. godine redosljed naselja je jednak onom iz 1481. godine. Kasnije promjene vlasništva nad Borovom, pa i Mikolom, ako ih je bilo, ne spominju se u izvorima, dok je moguće pronaći samo izvore za pojedine promjene vlasništva nad određenim mjestom, primjerice Madarasom koji 1495. prelazi u vlasništvo posjednika slakovačke utvrde.⁴⁶

⁴³ Jelaš, „Rekonstrukcija“, 153.

⁴⁴ Petković, *Srednjovjekovna naselja*, 222; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 88.

⁴⁵ MNLOL, DL, 12743.

⁴⁶ MNLOL, DL, 13208, 13952, 24850, 33451, 33454, 34246; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 89, 152.

5. POPISI NASELJA

5.1. Srednjovjekovni popisi

Naselja navedena niže u tekstu predstavljaju cjeloviti popis pripadnosti mikolskog, odnosno kasnije borovskog kaštela u razdoblju od 1337. do 1491. godine.⁴⁷ Prilikom prenošenja popisa naselja na posjedu, naselja su navedena onim redoslijedom i ortografijom kako stoji u izvorima. U Prilogu 3. nalazi se tablica s popisom svih naselja abecednim redom i s imenima naselja korištenim u radu.

U ispravi dvorskog suca Pavla datiranoj 19. svibnja 1337. godine u Višegradu zabilježena je dioba mikolskog posjeda između Lovrinog sina Lovre, budućeg rodonadželnika vadakolske grane Miškolca, i Filinog sina Petra, nasljednika vukovskih Miškovaca, odnosno Mikolskih. U ovoj podjeli posjed Mikola (Mykola) je obuhvaćao sljedeća 43 naselja: Madarasfalua, Gaachfalua, Myhaltheleky, Andrafalua, Gyabafalua, Peturkefalua, Dyenusteluky, Vrbanusfalua, Lydur, Hasyag, Jeem, Mariafalua, Lypolch maior, Lypolch minor, Pelhanfalua, Bogdanfolua, Paszdysfolua, Azunfolua, Hedruh, Mosayfolua, Kozafolua, Abradfolua, Farkasturuk, Aparzow, Vodakal, Wyfolw, Leanrew, Brayatheleke, Pulafolua, Varasy, Thchalfalua, Paulfalua, Halmos, Dumbo, Haranfolua, Chalayafolua, Sumug, Luuaz, Zaualaseyg, Zenthmartun, Iwanfolua, Racchyafalua i Scenthamas.⁴⁸ U Prilogu 4. nalazi se karta mikolskog posjeda s naseljima iz 1337. godine.

Isprava kralja Žigmunda Luksemburškog iz 1427. godine donosi popis posjeda u vlasništvu Mihovila, sina Stjepana, sina File Mikolskog, zajedno s kaštelom Mikola, koje je kralj dao Ivanu Gorjanskom, sinu palatina Nikole, i njegovoj ženi.⁴⁹

Naselja koja se nalaze 1427. godine u sklopu posjeda Mikola, uključujući naselje Mikola, su: Peleche, Gاتفalu, Tikalfalva, Halisza, Hedrech, Arpa, Foro, Farkastorok, Kasza,

⁴⁷ Na tim se popisima nalaze i naselja Baginci, Blakinci, Dobinci, Dombokova, Droginóc, Filetinci, Filipovci, Martinci, Pestinci, Polibovci, Protonci, Satnica, Tomašanci, Vatinci i Viškovci, na posjedima Martinci i Viškovci, u susjedstvu Đakova i Gorjana. Ta su mjesta do 1427. godine također pripadali Mikolskima, a kao pripadnosti mikolskog kaštela navode se većinom samo u ispravama iz 1427. i 1438. godine, dok se Martinci i Tomašanci još 1337. Međutim, ova naselja nisu bila teritorijalno povezana sa središnjim dijelom posjeda Mikolskih, a krajem srednjeg vijeka postaju pripadnosti posjeda Gorjana i imaju druge vlasnike te zbog toga nisu obrađivana u radu.

⁴⁸ CDHA, III, 356-360. Nazivi sela unutar posjeda Mikolskih preneseni su onako kako su napisani u izvoru.

⁴⁹ CDHEC, X, 6, 860.-867. Csánki, Bösendorfer i Petković navode redom naselja u okviru posjeda onako kako je u izvorniku, dok Csánki daje u zagradi pored svakog imena na latinskom i „ispravnu inačicu“ po mađarskoj grafiji, a Bösendorfer navodi ime naselja samo po hrvatskoj grafiji. Petković kaže kako se radi o 63 posjeda, ali je u izvorniku te kod Csánkija i Bösendorfer zapisan 61 posjed. Csánki, *Maygaroszág, 272-273.*; Bösendorfer, *Crtice*, 166.; Petković, *Srednjovjekovna naselja*, 204-205.

Muszela, Dombo, Palfalva, Zachkoch, Milkfalva, Krisfalva, Racha, Szranafalva, Chanajafalva, Boldanfalva/Bogdanfalva, Montsoros, Maria, Husag, Gyab(h)afalva, Kosaarfalva, Kislypach, Nagylypach, Szepfalva, Halmos, Padsotalva, Asszonfalva, Peszkotfalva, Lydve, Orbafalva, Pulya, Vadakal, Varasi, Ujfalv ili pod drugim imenom Végfalv, Noskfalva, polovica Bakofalve, maleni dio Iruga, trgovište Borok, Szomolyosszegh, Lovasz, Palagar, Somogy, Szent Marton, Fyletinch, S. Thamas, Dobintz, Droginotz, Andrasewz, Miskontz,⁵⁰ Polibotz, Blakintz, Vatynch, Zatincha, Dombokova, Pestinch, Protonch, Iwanonch i Bagynch.⁵¹ Prilog 5. prikazuje kartu posjeda 1427. godine.

Nakon što je Žigmund Luksemburški posjede koje je dao u zalog obitelji Gorjanski, kralj Albert je 1438. godine darovao Ladislavu Gorjanskom polovicu posjeda. U ovoj ispravi datiranoj 23. lipnja 1438. godine u Budimu popisano je 54 naselja (uključujući mjesta Borovo i Mikola) koja su pripadala mikolskom posjedu, a popis donosi sljedeća naselja: trgovište Boroh, Zawalyazegh, Lowaz, Palagar, Somogh, Ireugh, Bakofalwa, Naskfalwa, Wyfaly, Warasy, Wadakal, Pulya, Wrbanofalwa, Andrafalwa, Peterke, Gathfalwa ac. pleme. in eadem, Hedreh, Hatysa, Tehalfalwa, Arpazow, Dukincz alio nomine Farkasotorok, Kyslipocz, Nagylipocz, Koza, Musoya, Dombo, Milkfalwa, Zachkowcz, Kirisfalwa, Palfalva, Rachcha, Hranafalwa, Chaloyafalva, Bogdanfalwa, Iwanfalwa, Madaras, Pazdichfalwa, Azzonfalwa, Pozkokowcz, Halmos, Lyder, Hassagh, Pelhamfalwa, Wtolyafalwa, Kosarfalwa, Gyobafalwa, Marya, Monyaros, Zenthmarton, Zenththamas, Bagafalwa, Iwanfalwa, Watincz, Zathnica, Polibolcz, Viskoltz, Phylipovcz i Bagincz.⁵² Ista naselja nalaze se na mikolskom posjedu i u ispravi bosanskog kaptola iz 1439. godine.⁵³ U Prilogu 6. prikazana je karta posjeda s naseljima popisanim u izvoru iz 1438./9. godine.

Kralj Matija Korvin darovao je Bánffyima na uživanje borovski posjed, što je popisano u ispravama iz 1481. i 1491. godine, uz poneka manja odstupanja u imenima istih naselja (ortografija vidljiva u Tablici 2.). Posjed, uključujući Borovo, imao je sljedećih 48 naselja: Lowazy, Polgar, Irugh, Warosy, Wadakal, Pwlya, Naskfalwa, Mykola, Hothysynch, Saskowcz, Bogdanowcz, Madaras, Kasorowcz, Zobyncz, Morynch, Hashagh, Holmos, Azzonfalwa,

⁵⁰ Csánki i Bösendorfer kažu da je riječ o naselju Viskolcz, odnosno Viškolc. Csánki, *Maygaroszá*g, 273.; Bösendorfer, *Crtice*, 166.

⁵¹ CDHEC, X, 6, 860-861. Csánki, *Maygaroszá*g, 272-273.; Bösendorfer, *Crtice*, 166.; Petković, *Srednjovjekovna naselja*, 204-205. Imena svih naselja napisana su onako kako su napisana u izvorniku.

⁵² MNLOL, DL, 13208. Popis donose i Csánki, Engel u svom rukopisu te Petković, Bösendorfer je ovaj popis izostavio. Naselja u izvoru i literaturi nisu napisana abecednim redom, ali ovdje su tako prikazana, zbog preglednosti i napisana su onako kako piše u izvoru. Csánki, *Maygaroszá*g, 273.; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Mikola; Petković, *Srednjovjekovna naselja*, 204.

⁵³ MNLOL, DL, 13437.

Wayda, Somogh, Pawlovch, Mylkowcz, Rachynch, Lepsynfalwa, Kyslepoeh, Vtolinch, Pazadasynch, Kozynch, Lydrowcz, Gosdasynch, Naskfalwa, Bodofalva, Arpazo, Andrasfalwa, Bwchkowcz, Vrbanfalwa, Peterkynch, Monyoros, Plehanovcz, Naglepoeh, Zanalazeg, Dombo, Dalafalwa, Thyhal, Dwkynch, Kazyne i Horyh.⁵⁴ Karta posjeda s naseljima izvora datiranih u 1481., odnosno 1491., godinu prikazana je u Prilogu 7.

Najviše je naselja mikolski posjed obuhvaćalo 1427. godine, kada prvi puta dolazi u ruke velikaške obitelji Gorjanskih. Može se reći i da je tada bilo geografski najrasprostranjenije, jer se spominju nova naselja koja se pretežno nalaze na današnjem vukovarskom i dijelu vinkovačkog kraja, a koja nisu poznata u izvoru iz 1337. godine. Najveća promjena u popisima naselja uočljiva je pri usporedbi popisa iz 1337. i 1427. godine, jer se potomje godine posjed značajno prostorno proširio. Četiri sela (Brajatelke, Dénestelke, Leányrév i Mihálytelke) nestala su nakon 1337. s mikolskog posjeda i nisu se spominjala u kasnijim izvorima. Tri su naselja, koja se ne spominju 1427., a spominju se u svim ostalim popisima i to su: Utolinci (Jeem ili Vtolinch), Madaras te Plehanovci (Pelhánfalva). Sva naselja obuhvaćena u popisu 1438. godine već su se nalazila u ranijim popisima mikolskog posjeda. Isto tako, posjed je dobio neka sela koja su bila na popisu 1337. godine, a nisu bila na onom iz 1427. U popisima borovskog posjeda, uz 48 koja su bila već u mikolskom posjedu, uključujući Mikolu, dodano je 4 nova (Bodófalva, Bučkovci, Hozdašinci (Gozdašinci) i Kosine).

Treba naglasiti i kako je Engel istaknuo da je mjesto Hotišinci, odnosno u popisu iz 1337. godine gdje je navedeno kao Abradfolua (Ábrádfalva), najvjerojatnije promijenilo ime jer se u blizini Ibrányja postojalo mjesto s istim imenom (Ábrádfalva).⁵⁵ Za većinu mjesta koja se spominju u popisima mikolskog, odnosno borovskog, posjedima, srednjovjekovni izvori ne nude nikakve druge vijesti osim onih da su se nalazila na ovim posjedima u svim ili u nekim popisima posjeda. Ipak, za poneka naselja moguće je utvrditi prijašnje vlasništvo. Primjerice, isprave kralja Žigmunda Luksemburškog od 27. veljače 1401. (istovjetna ispravi Bosanskog kaptola datiranoj 19. studenog 1402. godine) te 18. listopada 1402. godine navode selo Asszonyfalva (Aszonfalva) kao dio kaštela kod Nuštra. S obzirom da je Asszonyfalva navedena

⁵⁴ MNLOL, DL, 24850, 33451, 33454; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Boró (Borh). U ispravi iz 1491. godine spominju se i Tomašanci, što nije lako objasniti jer se ostala naselja s tog područja više ne spominju, a mjesto je skupa s njima početkom 16. stoljeća dio gorjanskog posjeda. Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Tomasanc (Szenttamás).

⁵⁵ Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Hotisinc (Hatisa, Ábrádfalva).

na svim popisima posjeda Borovo i Mikola, vjerojatno je nakon ovog prekida u vlasništvu, vraćena u okvire posjeda, o čemu svjedoči i popis iz 1427. godine.⁵⁶

Slično se dogodilo i sa selom Gátfalva (Gaachfalua/Gatfalu), koje se spominje kao dio posjeda i rezidencija Petra iz plemićke obitelji Bérzethe⁵⁷ te kao dio kaštela kod Nuštra 1401. godine, a na popisima 1427. i 1438. godine dio je mikolskog posjeda. 1409. godine nakon što je izumrla obitelj Bérzethe, kralj Žigmund Luksemburški je darovao njihove posjede Gorjanskima, što je potvrđeno i darovnicom iz 1419. godine.⁵⁸ To može biti objašnjenje zašto se selo Gátfalva navodi unutar mikolskog posjeda 1427. godine, kada vlasnicima posjeda postaju upravo Gorjanski. Moguće je i da se selo Farkastorok, odnosno Dukinci, spominje u oporuci Benedeka Bányaija iz 1385. godine, ali nije moguće utvrditi radili se točno o ovom mjestu. Ipak, uz ovo spominje se i selo Bogdánfalva, pa je moguće da se radi o Bogdanovcima, koji su bili nedaleko od Farkastoroka. Za čvršće argumente o tome je li zaista riječ o Farkastoroku trebat će više izvora.⁵⁹

Selo Hranovci spominje se, u ispravi iz 1323. godine koja je zapravo potvrda isprave kralja Karla Roberta iz 1319., kao dio mikolskog posjeda, pa je vjerojatno ovo selo od prve polovice 14. stoljeća bilo vlasništvo Mikolskih. S obzirom da se nalazi samo na popisima iz 1427. i 1438. godine, vjerojatno je bilo napušteno ili raseljeno do 1481. godine.⁶⁰

Herih se prvi puta spominje u prvoj polovici 13. stoljeća, a vjerojatno se razvio kao posjed vukovarskih gradokmetova. Prvi poznati vlasnik Heriha bio je župan Botyz, a on je ovo naselje izgubio na temelju jamčevine. Zbog toga je Herih herceg Koloman darovao u zamjenu za neke druge posjede svom kancelaru Fili i njegovom bratu Tomi, kasnijim mikolskim vlastelinima, 1237. godine.⁶¹ Nakon toga se vlasništvo nad ovim naseljem nije mijenjalo, pa se on nalazi na svim popisima mikolskog i borovskog posjeda.⁶² Jednako kao i Herih, selo Lidrovci, prešlo je iz ruku župana Botyza 1237. godine u ruke Fili i Tomi, budućim Mikolskima, a na popisima spominje se do 1491. godine.⁶³ Isprava iz 1240. godine govori o

⁵⁶ MNLOL, DL, 8755, 33531; CDHEC, X, 6, 860-861.

⁵⁷ Plemićka obitelj Bérzethe bili su gospodari posjeda Bérzethe i kaštela kod Nuštra. Oko 1350. godine Nikola Bérzethe dobio je kraljevskom darovnicom posjed u Donjem Povučju uz rijeku Vuku, a na tom je posjedu već postojao benediktinski samostan Sv. Duha te naselje koje će postati poznatije pod imenom „Nuštar“. „Bérzethe“, Hrvatski biografski leksikon, pristup ostvaren 20. III. 2021., <https://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=1857>.

⁵⁸ MNLOL, DF, 265667; DL, 33531, 13208; CDHEC, X, 6, 860-861;

⁵⁹ Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Dukinc (Farkastorok).

⁶⁰ MNLOL, DL, 33572; CD, IX, 152-156; CDHEC, X, 6, 864; MNLOL, DL, 2080, 13208, 13437, 24850, 33451, 33454; CD, IX, 153.

⁶¹ MNLOL, DL, 222; CD, IV, 42; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 121.

⁶² MNLOL, 13208, 24850, 33451, 33454.; CDHEC, X, 6, 864.

⁶³ MNLOL, DL, 222; CDHEC, X, 6, 864; MNLOL, DL, 13208, 13437, 24850, 33451, 33454.

dolasku Heriha i Lidrovaca pod vlasništvo Mikolskih. Naime, isprava pečušskog prepošta Farkaša izdana u Pečuhu u listopadu 1240. godine spominje Martina, sina župana Botyza, kojeg je tada zastupao Peta, sin Temenyja od Nijemaca te se navodi da je dio posjedovnih prava u Herihu i Lidrovcima, u ime bosanskog bana Prijezde, uživao neki Buken Botyz, mogući Martinov brat ili bratić. Buken je svoja posjedovna prava za iznos od 100 maraka prepustio Martinu. Ova se isprava pak kosi s darovnicom hercega Kolomana iz 1237. godine i potvrđnicom te isprave od strane Bele IV. 1244. godine, jer se u uvodnom dijelu ove isprave navodi kako su zagrebački prepošt Fila i njegova braća Toma i Petar (i izvjesni Bertran, brat Šimuna de Bayoh) za zasluge u križarskom pohodu protiv patarena u Bosni i Rami dobili naselja Herih i Lidrovce. Zbog ovih dviju kontradiktornih isprava došlo je do spora između File i njegove braće s županom Botyzom, koji se navodi kao tužitelj i osporavatelj Kolomanove darovnice. Kralj Bela IV. je utvrdivši sve odrednice ovog spora dodijelio potpuno i vječno vlasništvo Fili i njegovoj braći, o čemu svjedoči i prijepis Beline darovnice iz 1244. koji je napisan u bačkom kaptolu 15. kolovoza 1356. godine na zahtjev Stjepana, sina Petra Mikolskog.⁶⁴

Naselja Somogy (Somogh) i Várasi prvi se puta spominju u ispravi kralja Ladislava IV. Kumanca iz 1286. ili 1287. godine, kao vlasništvo File, sina Tome Mikolskog, što je i potvrđeno ispravom iz 1293. godine kada je kralj Ladislav IV. potvrdio Filinom sinu Lovri navedene posjede. Ovi su posjedi prešli u ruke plemićke obitelji Bérzethe 1401. godine, ali se ponovno na mikolskom posjedu javljaju u popisu 1427. te ostaje na svim kasnijim popisima.⁶⁵

Zanimljiva je situacija sa selom Bakófalvom, čija je polovica pripadala Mikolskima od 1386. godine kada su ga detaljno podijelili s Iriškima na kmetske parcele (*in locis sessionalibus*) na dunavskom otoku Zatonu. Pola je posjeda 1394. založio Benedikt Polgar, dok je 1417. Mihovil Mikolski ovaj posjed dijelio ponovno s Iriškima. Slična je situacija i sa selom Irewgh, čiji se maleni dio nalazi na području mikolskog posjeda 1427. godine. Cjelovita sela Bakófalva i Irig nalaze u rukama Gorjanskih na mikolskom posjedu tek prema popisu iz 1438. godine. Ipak, Bakófalva se kasnije u izvorima uopće više ne spominje pa se može zaključiti da je selo ili napušteno ili raseljeno prije popisa iz 1481. godine, dok je Irig dio posjeda i 1481., odnosno 1491. godine. Sudbina Bakófalve i Iriga gotovo je istovjetna sa selom Násfalvom (Naskfalva), koje je također 1394. godine založio Benedikt Polgar, 1417. Mihovil Mikolski ga dijelio s

⁶⁴ Petković, *Srednjovjekovna naselja*, 217-219.

⁶⁵ MNLOL, DL, 1192; CD, VI, 548; MNLOL, 33531, 13208, 24850, 33451, 33454; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 212.

Iriškima, a u svim popisima od 1427. do 1491. godine nalazi se kao cjelovito naselje u sklopu mikolskog, odnosno borovskog, posjeda.⁶⁶

Naselje Palagar (Polgár/Palagár) prvi puta se spominje oko 1300. godine kao vlasništvo obitelji Polgar. U interesnu sferu Mikolskih došao je krajem 14. stoljeća kada se događa i spor za naselja Bakófalvu, Irig i Násfalvu. 1416. godine Nikola Polgar i Nikola, sin Andrijin, dali su vlasništvo nad Palagárom Mihovilu Mikolskom u zamjenu za posjed Becenc. Iste se godine protiv toga pobunio Albert Szentszalvátorski koji je pokušao osporiti pravo gore spomenutim Nikolama da daju Mihovilu Polgar. Konačno, kralj Žigmund Luksemburški je potvrdio Mihovilu Mikolskom i njegovim nasljednicima pravo na Palagar, pa tako ovo mjesto nalazimo u svim kasnijim popisima na posjedu.⁶⁷

Selo Bodófalva prvi i jedini put spominje se u sklopu borovskog posjeda 1481. i 1491. godine. Ipak, selo je postojalo već krajem 14. stoljeća, o čemu svjedoči to da je u izvoru iz 1398. godine naveden izvjesni Petar, kao sudac kmetova, a u kasnijim izvorima još se spominju neki suci vezani uz Bodófalvu. Engel kaže da je ovo mjesto bilo plemićko imanje od 1390. do 1438. godine. O tome kako je dospjelo na područje borovskog posjeda nema podataka u sačuvanim izvornicima.⁶⁸

5.2. Naselja s posjeda u osmanskim defterima

Borovski posjed kao dio popisa s pripadajućim naseljima posljednji se put u srednjovjekovnim izvorima spominje 1491. godine, dok se mjesto (i kaštel) Borovo spominje još šest puta i to posljednji put 1525. godine.⁶⁹ Sudbina naselja kasnosrednjovjekovnog borovskog posjeda u 16. stoljeću po dolasku Osmanlija, slična je svim naseljima na području donjega međurječja Drave, Save i Dunava. Naime, iako se Osmanlije još od kraja 14. stoljeća nalaze u neposrednoj blizini podunavskog prostora, koji je sa svojim prometnicama sultanima vrlo važan za širenje vlasti i utjecaja, zauzimanja, ako izuzmemo pljačkanja i sporadične provale osmanskih četa, nema. Ipak, politička situacija se značajno mijenja kada sultanom postaje Sulejman I. Veličanstveni, kojemu je jedan od ciljeva osvajanje Beča i to upravo preko podunavskog prostora i Vukovske županije u sklopu koje se nalaze i naselja koja pripadaju borovskom posjedu. Prva značajna zauzimanja na prostoru donjeg međurječja događaju se

⁶⁶ MNLOL, DL, 7182, 7985, 10627, 13208, 24850, 33451, 33454; CDHEC, X, 6, 864.

⁶⁷ MNLOL, DL, 91147, 92496, 10637; DF, 218665.

⁶⁸ MNLOL, DF, 218604; DL, 92079, 11302, 24850, 33451, 33454. Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Bodófalva.

⁶⁹ MNLOL, DL, 33451, 33454, 34246, 34251, 20821, 21068; MNLOL, DF, 233488, 285359.

nakon pada Beograda 1521. godine. Može se pretpostaviti da su naselja borovskog posjeda vjerojatno pala pod osmansku vlast neposredno nakon zauzimanja vukovske utvrde 1. kolovoza 1526. godine, a zasigurno su sva naselja navedena u ovom diplomskom radu potpala pod vlast Osmanskog Carstva do kraja 1537. godine, kada formalno prestaje postojati Vukovska županije, a takvo stanje održat će se do kraja 17. stoljeća.⁷⁰ Budući da osmansko razdoblje nije u fokusu ovoga diplomskog rada, ovo poglavlje namijenjeno je isključivo za uvid u to što se dogodilo s naseljima nakon pada pod Osmanlije, koja od njih su nestala u potpunosti, a koja su se i dalje nastavila razvijati. Također, osmanski su izvori važni za povijesno-topografsku analizu mikolskog i borovskog posjeda, jer dokazuju kontinuitet postojanja naselja, ali i podatke o tome gdje se određeno naselje nalazilo, što nije čest slučaj u srednjovjekovnim izvorima. Stoga, prvenstveno su odabrani osmanski izvori kao pomoć ili potvrda pri razjašnjavanju nejasnih ili nepostojećih podataka u srednjovjekovnim izvorima.

Osmanski izvori, odnosno porezni popisi Srijemskog sandžaka iz oko 1570. i Požeškog iz 1579. godine te pojedini Tapu defteri, čiji se detalji o naseljima mogu pronaći u Engelovom rukopisu, sadrže podatke o naseljima nakon 1537. godine. Od ukupnog broja od 72 naselja te Borova i Mikole, promatrajući cjelokupno razdoblje od 1337. do 1491. godine, koja su se nalazila na prostoru koje je obuhvaćao borovski i mikolski posjed, za njih 46 poznato je što se dogodilo nakon osmanskog osvajanja.⁷¹ Većina sela postala su pustoseline (mezre), koje su pripadale vukovarskoj nahiji, a to su sljedeće: Andrásfalva (Andince), Arpaszo (Arpasovci), Asszonyfalva (Gospokin Vās), Dumbovo (Danbīva), Farkastorok (Dukinci), Gátfalva (Gatīnči, Gadīnči), Hasađ (Hāšāg), Herih (Hirīhīvči), Hranafalva (Hīrānofče), Hotišinci (Otīšīnče), Ivanovci (Ivānīvči), Kozarevci (Qozārīvči), Kozinci (Gāzīnče), Lidrovci (Lidrīvči, Lidurīvči), Madaras (Mādārāšīvči, Mādārāšīvči), Mikola (Miqulīnči), Monyoros (Mokīroš), Pavlovci (Pāvlofči), Plehanovci (Pīlāhānīvči), Pulja (Ulīvliča = Opulīča?), Račinci (Rāčīnči), Šaškovci (Sāčqofči, Žīčqīvči), Somogy (Šīmol), Szavalyaszeg (Sīksīvāl), Szepfalva (Sīqvala), Urbánfalva (Urfala), Varasy (Vārošīvči), Vodokalj (Vodoqol) i Wayda (Vīyvīdinči). Erdutskoj

⁷⁰ Moačanin, *Slavonija i Srijem*, 5; Danijel Jelaš, „Kasnosrednjovjekovna gradska naselja Vukovske županije u kontekstu ratnih zbivanja“, u: *Gradovi u ratovima: kroz povijest do suvremenosti*, ur. Dražen Živić i Sandra Cvikić (Zagreb, 2019.), 133; Dominik Škarica, „Vukovar i okolica u srednjem vijeku“ (diplomski rad, Sveučilište u Osijeku, 2020), 27-28.

⁷¹ Neka od naselja koja nisu navedena u osmanskim izvorima (26) ne spominju se već i u srednjovjekovnim izvorima poput sela Brajatelke i drugih, a za njih se podatci mogu pronaći u potpoglavlju 5.1.

nahiji pripadale su pustoseline Irig (Irīzāč) i Lovas (naveden u popisu Požeškog sandžaka kao selo s 11 kuća), dok je nahiji Ivankovo pripadala pustoselina Halmos (Holmoš).⁷²

Izuzev pustoselina, može se izdvojiti dvanaest sela, koja su ostala selima nakon osmanskih osvajanja. Erdutskoj nahiji pripadala je varoš (1550.-1580.), odnosno selo (1579.) Borovo, a zemlja Krizsfalva (Qīriživči) zajedno šest sela: Bogdanovci (Bīgdānofči), Mali i Veliki Lipovac (Lipīvač), Marinci (Mārinči), Milkovci (Mīlqīvče) te Tihal (Tīhalofči, Tihalīvči), pripadala je vukovarskoj nahiji.⁷³ Erdutskoj nahiji pripadalo je selo Palagar (Pālāgār).⁷⁴

Uvidom u osmanske izvore o naseljima koja su se u kasnom srednjem vijeku nalazila na prostoru mikolskog, odnosno borovskog posjeda, može se zaključiti kako je većina naselja raseljena te su postala pustoseline u prvoj polovici 16. stoljeća ili pak do osmanskih poreznih popisa. Ipak, poznati su podaci za 46 naselja, a čak četrnaest naselja koja su se nekoć nalazila na mikolskom, odnosno borovskom, posjedu nastavila su postojati i u osmanskom razdoblju. Zanimljivo je što je mjesto Borovo navedeno kao varoš u Tapu defterima 1000 i 437 iz razdoblja od 1550. do 1580. godine, koje prenosi Engel, a u poreznom popisu Požeškog sandžaka iz 1579. godine navedeno je kao selo. Ovdje se može raspravljati o razvoju Borova nakon dolaska Osmanlija kao mjesta s urbanim karakteristikama, što je vidljivo i u srednjovjekovnim izvorima, ali i o tome što se dogodilo nakon 1579., odnosno 1580. godine, kada je Borovo ponovno kategorizirano kao selo.⁷⁵

⁷² McGowan, *Sirem sancaği*, 135-153; *Popis sandžaka Požega 1579. godine*, 289-290; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Ireg(d), Lovász(i), Somogy, Szavalyaszeg, Szépfalva (Szépefalva).

⁷³ McGowan, *Sirem sancaği*, 139, 145, 147, 149, 152-153, 155; *Popis sandžaka Požega 1579. godine*, 290; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Boró (Borh). Uz Borovo u popisu Požeškog sandžaka navedeno je selo Irig za koje je naznačeno da je raseljeno.

⁷⁴ Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Polgár (Palagár).

⁷⁵ MNLOL, DL, 12743, 13208, 13436, 18521, 21068, 24850, 33451, 33454, 34246, 34251; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Boró (Borh); Jelaš, „Rekonstrukcija, 90.

6. PITANJE UBIKACIJE NASELJA

Pri povijesno-topografskoj analizi naselja na mikolskom i borovskom posjedu nužno je odrediti, za početak, točan ili barem približan geografski položaj naselja, napose onih kojima se trag gubi bilo tijekom bilo nakon osmanske vlasti. Problemi koji se javljaju pri ubikaciji naselja vezani su uz to da se iz većine srednjovjekovnih izvora, koji se odnose na posjede, ne može iščitati gdje su se određena naselja nalazila. Stoga su za izravnu i neizravnu ubikaciju korišteni i osmanski defteri koji sadrže podatke o naseljima mikolskog i borovskog posjeda te ranonovovjekovne karte prve vojne izmjere te habsburške katastarske karte iz 19. stoljeća. Isto tako, uzeta su u obzir i rješenja relevantnih autora čiji su radovi korišteni u istraživanju. S obzirom na mogućnost utvrđivanja ubikacije, naselja su podijeljena na ona čiji je smještaj utvrdiv te na ona čiji smještaj nije utvrdiv.

6.1. Naselja čiji je smještaj utvrdiv

Naselja čiji je smještaj (barem približno) utvrdiv jesu ona za koja postoje navodi u srednjovjekovnim, osmanskim ili ranonovovjekovnim pisanim izvorima i kartama, a temelju kojih su razni autori poput Bösendorfera, Pavičića, Engela i drugih nastojali odrediti točan geografski položaj te se većinom slažu u njegovom određivanju. Sva naselja navedena su abecednim redom, a podatci za svako mjesto sadržavaju izvore iz kojih je vidljiv geografski smještaj, pregled ubikacija pojedinih autora te mogućnost konačnog rješenja, ako postoji.

Engel je Andrásfalvu (ili Andrafalvu) smjestio na području današnjeg sela Bršadina sjeveroistočno od rijeke Vuke, dok selo Pavičić ne navodi na svojoj karti, ali kaže da se nalazi na južnom dijelu mikolskog posjeda. Petković kaže da se radi o selu koje je smješteno u blizini srednjovjekovnog Liskova kod današnjeg mjesta Bobote. Engelova i Petkovićeva pretpostavka su prihvatljivije, jer se mjesto navodi 1438. godine između Vrbanaševaca i Peterkinaca i 1481. prije Bučkovaca te u defteru iz oko 1570. u blizini Tihalovaca.⁷⁶

Za selo Arpasovce (Árpszó) može se reći kako je vjerojatno poznat srednjovjekovni lokalitet. Na izvorima s popisima mjesta na mikolskom i borovskom posjedu mjesto Arpasovci navodilo se između Heriha i Farkastoroka te između Tihalovaca i Dukinaca. Taj se položaj podudara i s opisom sela u poreznom popisu Srijemskog sandžaka, gdje se navodi da se selo

⁷⁶ Pavičić, *Vukovska župa*, 72.; Petković, *Srednjovjekovna naselja*, 205. Engel povezuje s pustoselinom Andinci u Vukovarskoj nahiji, koja se javlja u defteru Srijemskog sandžaka. Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Andrásfalva 1.

nalazilo neposredno u blizini Tihalovaca, koji se nalaze sjeverno od navedene ubikacije Arpasovaca. Na kartama prve vojne izmjere u Habsburškoj Monarhiji na navedenom području ne postoji nikakav zapis da je na tom području postoji ili da je bilo nekakvo mjesto, čemu ide u prilog činjenica da su Arpasovci nakon osmanskih osvajanja postali pustoselina. Naime, Engel ga, pozivajući se na porezni popis Srijemskog sandžaka, Csánkija te studiju autora Heller-Nehring, smješta na prostor granicu današnje općine Bogdanovci i mjesnog odbora Sajmišta grada Vukovara. Prema tome, Arpasovci su se vjerojatno nalazili na mjestu na kojem ih je označio Engel, što potkrepljuju navedeni srednjovjekovni izvori te osmanski izvor.⁷⁷

Smještaj sela Asszonyfalva ili Gospođin Vas moguće je odrediti iz deftera Srijemskog sandžak iz oko 1570. godine, koji navodi da se ovo selo, tada već pustoselina, nalazilo nedaleko od Cerića. Mjesto je koje je najvjerojatnije ležalo jugoistočno od današnjeg Nuštra i sjeveroistočno od Cerića, kamo ga je na karti smjestio Engel, što odgovara i navedenom osmanskom izvoru. Engel u svom rukopisu razlikuje dvije Asszonyfalve, a treba naglasiti kako ovo nije selo koje se nalazilo nedaleko od današnje Klise, već u blizini Cerića. Pri ovoj se ubikaciji, Engel pozvao na Csánkija te Heller-Nehring. Budući da ne postoje zapisi na karti prve vojne izmjere niti na suvremenim kartama, Engelova je pretpostavka najizglednija.⁷⁸

Mogućnost ubikacije sela Bakófalva nudi isprava mačvanskog bana Emerika Iločkog iz 1417. godine. Ondje stoji da se mjesto nalazilo u neposrednoj blizini Iriga, a Mikolski su ga dijelili s Iriškima. Bösendorfer kaže da je ležalo u okolici Borova. Engel ga je na svojoj karti prikazao točno na području današnjeg Borovog Naselja, ali na pačetinskom posjedu. S obzirom da je selo vjerojatno nestalo prije osmanskih osvajanja (izvori ga posljednji put spominju 1439. godine) te činjenica da su Iriški imali dio posjeda, kao i Mikolski, zbog blizine Iriga i Bakófalve, Engelova ubikacija ne odgovara u potpunosti smještaju sela i može se reći da je točan geografski smještaj ovog sela bio zapravo na uskom prostoru koji je uz Dunav povezivao dva dijela posjeda.⁷⁹

Srednjovjekovni položaj Bogdanovaca nije istovjetan geografskom položaju današnjeg sela Bogdanovci. Naime, Bogdanovci su se u srednjem vijeku nalazili nešto južnije,

⁷⁷ MNLOL, DL, 13216; CDHEC, X, 6, 864; McGowan, *Sirem sancaği*, 140; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Árpaszó; Engel, Magyarország a középkor végen. [CD-ROM], 2001; „Provinz Slavonien (1781-1783) – First Military Survey“, Mapire, pristup ostvaren 1. VI. 2021., <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-slavonia/?layers=155&bbox=2110136.9960621%2C5675926.204620725%2C2116581.5930093937%2C567783.7.130327854>

⁷⁸ McGowan, *Sirem sancaği*, 145; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Asszonyfalva 2.; Engel, Magyarország a középkor végen. [CD-ROM], 2001.

⁷⁹ MNLOL, DL, 10627; Bösendorfer, *Crtice*, 181; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Bakófalva; Engel, Magyarország a középkor végen. [CD-ROM], 2001.

najvjerojatnije na mjestu gdje ih je na svojoj karti smjestio Engel, a tome u prilog idu i srednjovjekovni izvori iz 1427. i 1438. godine koji sadrže popise naselja s posjeda, gdje se selo navodi između Csalafalve i Madarasa. Isto tako, u popisu naselja iz 1481. godine, Bogdanovci su navedeni nakon Madarasa. Pozivajući se na Csánkija i Heller-Nehring, objašnjava kako današnji geografski smještaj Bogdanovaca nije istovjetan srednjovjekovnom smještaju istog sela, već da se na području današnjih Bogdanovaca u srednjem vijeku nalazila Mikola.⁸⁰

Geografski položaj Borova u srednjem vijeku nešto je istočniji od današnjeg Borovog Sela. Naime, mjesto se nalazilo u blizini sela Savulja, o čemu svjedoči isprava koja donosi opis granica Savulje. Pavičić je Borovo također smjestio nešto istočnije od današnjeg Borovog Sela. Pri ubikaciji Borova, Engel navodi kako se nalazilo sjeveroistočno od današnjeg Borova, a pri tome se poziva na osmanske deftere, Smičiklasa, Csánkija, kartu iz 1910. godine te Heller-Nehringa. Na isto su mjesto Borovo je smjestio i Jelaš, pa je za pretpostaviti da je ubikacija Borova, s obzirom da je gotovo identična kod svih autora, prihvatljiva.⁸¹

Selo Csalafalva spominje se u izvorima s popisima posjeda 1427. i 1438. godine između Hranovaca i Bogdanovaca. Osmanski defteri, habsburške karte i suvremeni katastarski planovi ne poznaju nikakav lokalitet takvog ili sličnog imena u blizini Hranovaca i Bogdanovaca. Isto tako, ostali autori nisu iznijeli mogući geografski smještaj Csalafalve. Ipak, za pretpostaviti je da je Engel ovo mjesto ubicirao ispravno, jer se pri ubikaciji pozvao na srednjovjekovne izvore, Csánkija i Heller-Nehring te selo prikazao jugoistočno od današnjih Bogdanovaca. Stoga je moguće Engelovu ubikaciju prihvatiti.⁸²

Selo Dukinci (Farkastorok) bilo je, prema izvorima, dijelom mikolskog i borovskog posjeda tijekom cijelog kasnog srednjeg vijeka te se nalazilo u blizini Arpasovaca. U osmanskim izvorima, odnosno poreznom popisu Srijemskog sandžaka iz oko 1570. godine navodi se kako je ležalo u blizini Tihalovaca. Sličan toponim „Farkinacz“ prikazan je na vojno-topografskoj karti prve vojne izmjere iz prve polovice 18. stoljeća, no ne može se utvrditi radi li se o položaju ovoga mjesta. Engel ga je na svojoj karti prikazao jugoistočno od današnjih

⁸⁰ MNLOL, DL, 13208, 24850; CDHEC, X, 6, 864; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Bogdanovc (Bogdánfalva); Engel, Magyarország a középkor végen. [CD-ROM], 2001.

⁸¹ MNLOL, DL, 168; Andrić, *Potonuli svijet*, 90-91.; Pavičić, *Vukovska župa*; Pavičić, *Podrijetlo hrvatskih i srpskih naselja i govora u Slavoniji*; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Boró (Borh); Engel, Magyarország a középkor végen. [CD-ROM], 2001; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 236.

⁸² MNLOL, DL, 13208; CDHEC, X, 6, 864; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Csalafalva (Csalófalva); Šimunović, „Ojkonimija srednjovjekovne vukovske župe“, 13; Engel, Magyarország a középkor végen. [CD-ROM], 2001.

Bogdanovaca, što se može i ne mora podudarati s osmanskim izvorima, jer su Tihalovci razmjerno daleko od Dukinaca, prema Engelovoj karti.⁸³

Za smještaj Dumbova značajni su srednjovjekovni izvori s popisima naselja na posjedu, gdje je Dumbovo 1427. navedeno između Musoja i Pavlovaca, 1438. između Musoja i Milkovaca te 1481. godine između Savulje i Csalafalve. Tome u prilog ide i osmanski defter Srijemskog sandžaka iz oko 1570. godine, koji ga smješta u neposrednu blizinu Bogdanovaca. Na karti prve vojne izmjere označen je toponim Dombov Bara jednako kao i na katastarskoj karti Habsburške Monarhije iz 19. stoljeća. Bösendorfer kaže da je ležalo južno od Vukovara ne dajući uvid u izvor kojim potkrepljuje svoju tvrdnju. Isto tako, Pavičić kaže da je Dumbovo ležalo istočno od današnje šume Grabova i prostiralo se uz sjeverni krak Bogdanovačkog potoka. Pozivajući se na navedeni srednjovjekovne izvore, osmanski popis, karte iz 1868. i 1910. godine te Popovića, Csánkija i Heller-Nehring, Engel je Dumbovo na svojoj karti prikazao jugozapadno od današnjeg grada Vukovara i istočno od srednjovjekovnog smještaja sela Bogdanovci, stoga je za pretpostaviti da je Dumbovo bilo smješteno na navedenom području.⁸⁴

Mjesto Gátfalva u izvoru s popisom iz 1427. spominje se između Peterkinaca i Tihalovaca, a 1438. godine nakon Tihalovaca. U poreznom popisu Srijemskog sandžaka iz oko 1570. godine navodi se da je selo ležalo u blizini Tihalovaca. Engel je, pozivajući se na Csánkija i Heller-Nehring, na svojoj karti selo prikazao istočno od srednjovjekovnih Tihalovaca i jugozapadno od današnjeg sela Bršadin.⁸⁵

Problem točne ubikacije naselja Halmos, koje se pod ovim imenom ili inačicom istog imena, spominje u svim popisima i u nekim drugim izvorima, predmet je spora više povjesničara. Naime, Petković prenosi da je toponim Halmos vrlo čest na ovom području te da

⁸³ McGowan, *Sirem sancaği*, 139; Engel, *Magyaroság a középkor végen*. [CD-ROM], 2001.; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Dukinc (Farkastorok); „Provinz Slavonien (1781-1783) – First Military Survey“, Mapire, pristup ostvaren 6. VI. 2021., <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-slavonia/?layers=155&bbox=2110136.9960621%2C5675926.204620725%2C2116581.5930093937%2C5677837.130327854>

⁸⁴ CDHEC, X, 6, 860-864; MNLOL, 13208, 24850; Bösendorfer, *Crtice*, 191; Pavičić, *Vukovska župa*, 67; McGowan, *Sirem sancaği*, 150; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Dombó; Engel, *Magyaroság a középkor végen*. [CD-ROM], 2001; Hungariae Descriptio. Wolfgango Lazio auct. (B IX a 487/1-1), Hungaricana, pristup ostvaren 1. VI. 2021., <https://maps.hungaricana.hu/en/HTITerkeptar/366/>; „Provinz Slavonien (1781-1783) – First Military Survey“, Mapire, pristup ostvaren 2. VI. 2021., <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-slavonia/?layers=155&bbox=2110136.9960621%2C5675926.204620725%2C2116581.5930093937%2C5677837.130327854>; Habsburg Empire – Cadastral maps (XIX. century), Mapire, pristup ostvaren 2. VI. 2021., <https://maps.arcanum.com/en/map/cadastral/?layers=3%2C4&bbox=2110410.824213961%2C5671448.641836998%2C2113633.122687608%2C5672404.104690562>

⁸⁵ McGowan, *Sirem sancaği*, 140; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Gátfalva; Engel, *Magyaroság a középkor végen*. [CD-ROM], 2001.

se vjerojatno čitao kao „Aljmaš“. Bösendorfer je ovo naselje smjestio između Pačetina i Borova, a Engel kaže kako je Csánki pogriješio pri analizi ovoga mjesta. Prema tome, Engel govori samo o jednom Halmosu na području Vukovske županije, kojeg je identificirao sa suvremenim toponimom Oljmoš ispod šume Vrapčana južno od Mirkovaca.⁸⁶

Smještaj mjesta Herih (Hedrech) u literaturi se najčešće dovodi u vezu s lokalitetom Erovac te mjestom Herihovci iz osmanskog deftera iz oko 1570. godine. Takav smještaj Heriha gotovo je istovjetan današnjem mjestu Dobra Voda koje se nalazi zapadno od Vukovara. Ubikacija ovog mjesta proizlazi i iz srednjovjekovnih izvora u kojima se Herih navodi između Hotišinaca i Arpasovaca 1427., prije Hotišinaca 1438. i nakon Kosina 1481. godine. Na hasburškoj katastarskoj karti iz 19. stoljeća, lokalitet Erovac ucrtan je nešto zapadnije od Dobre Vode. Engel daje gotovo istovjetan položaj Heriha, navodeći još kako je ležao na južnoj obali Vuke.⁸⁷

Naselje Hotišinci u izvorima s popisima navodi se između Heriha i Tihalovaca 1427. i 1438. godine. Porezni popis Srijemskog sandžaka iz oko 1570. godine navodi kako se ova tada već pustoselina nalazila u blizini Tihalovaca. Pozivajući se na Csánkija i Heller-Nehring, Engel kaže da je ležalo zapadno od Vukovara u blizini Tihalovaca, gdje ga je i prikazao na svojoj karti.⁸⁸

Selo Hranovci koje se spominje u svim popisima do 1481. godine, a kojeg nema na Engelovoj karti, može se geografski smjestiti prema srednjovjekovnim izvorima i poreznom popisu Srijemskog sandžaka iz oko 1570. godine, Naime, u popisima iz 1427. i 1438. godine navodi se između Račinaca i Csalafalve, a u navedenom osmanskome defeteru da pripada mjestu Rogozan. Engel se pri opisu ubikacije Hranovaca pozvao na Csánkija i Heller-Nehring, pretpostavljajući da su se Hranovci nalazili sjeverno od Petrovaca, negdje oko Rogozana, pa se može reći da je njegova ubikacija, s obzirom na izvore, prihvatljiva.⁸⁹

Za mjesto Irig poznato je kako su ga Mikolski prvo dijelili s Iriškima, a potom se u kasnijim popisima javlja kao cjelovito na borovskom posjedu. Engel ga je na svojoj karti

⁸⁶ Bösendorfer, Crtice, 197.; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Halmos.; Petković, Srednjovjekovna naselja, 214-215.

⁸⁷ MNLOL, DL, 13208, 24850; CDHEC, X, 6, 860-864; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Heri (Herih, Hedreh, Szentmargit); Jelaš, „Rekonstrukcija“, 73; Habsburg Empire – Cadastral maps (XIX. century), Mapire, pristup ostvaren 6. VI. 2021., <https://maps.arcanum.com/en/map/cadastral/?layers=3%2C4&bbox=2110410.824213961%2C5671448.641836998%2C2113633.122687608%2C5672404.104690562>

⁸⁸ MNLOL, DL, 13208; CDHEC, X, 6, 860-864; McGowan, *Sirem sancaği*, 139; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Hotisinc (Hatisa, Ábrádfalva); Engel, Magyarország a középkor végen. [CD-ROM], 2001.

⁸⁹ MNLOL, DL, 13208; CDHEC, X, 6, 860-864; McGowan, *Sirem sancaği*, 156; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Hranafalva (Haránfalva);

ubicirao na Dunav između Borova i Bakófalve, što odgovara izvorima prvo iz 1386. godine gdje se navodi da je smješteno kod Borova i uz Dunav, zatim 1412. kada je opisano da je selo blizu Pačetina i Palagara, potom se 1427. u izvoru s popisom naselja na posjedu spominje između Bakófalve i Borova, 1438. između Bakófalve i Újfalua te 1481. godine između Palagara i Várasija. U osmanskome defteru iz oko 1550. godine navodi se daje ležalo u blizini Borova. Isti su geografski smještaj, kao i Engel, prikazali Bösendorfer, Pavičić i Šimunović u svojim analizama. Prema tome, može se reći da se Irig najvjerojatnije nalazio ondje gdje je prikazan na Engelovoj i drugim kartama.⁹⁰

Položaj srednjovjekovnih Ivanovaca vjerojatno je bio na području današnjeg sela Bogdanovci. Na svojoj karti Engel je ovdje smjestio selo, a pozvao se na osmanski defter iz oko 1570. godine, u kojem piše da su Ivanovci pustoselina u vukovarskoj nahiji. Pavičić i Šimunović su ucrtali Ivanovce gotovo na jednak položaj gdje se nalaze i na Engelovoj karti. Prema tome, prihvatljivo je da se ovo selo nalazilo na navedenom području.⁹¹

Selo Kozarevce moguće je ubicirati na temelju srednjovjekovnih izvora s popisima, gdje se 1427. godine navodi nakon Zobinaca, 1438. između Utočinaca i Zobinaca, a 1481. između Madarasa i Zobinaca. Također, u defteru Srijemskog sandžaka iz oko 1570. godine, stoji da se istoimena mezra nalazila u neposrednoj okolici Marinaca. Najprecizniji podatak o smještaju naselja pak donosi vojno-topografska karta prve izmjere iz druge polovice 18. stoljeća na kojoj južno od Marinaca nalazimo šumu Kozarevacz. Na taj položaj Kozarevce smještaju Šimunović i Engel.⁹²

Naselje Kozinci spominje se u svim popisima mikolskog i borovskog posjeda. Godine 1427. navedeno je između Farkastoroka i Musoje, 1438. između Lipovca i Musoje, a 1481. godine između Pazadašinaca i Lidrovaca. Položaj srednjovjekovnog naselja može se odrediti i prema osmanskome defteru iz oko 1570. godine, gdje je navedeno kao pustara zapadno od Vukovara. Isto tako, Engel nije naselje ucrtao na svojoj karti, ali kaže, pozivajući se na Csánkija i Heller-Nehring, da se selo nalazilo zapadno od Vukovara.⁹³

⁹⁰ MNLOL, DL, 13208, 24850; CDHEC, X, 6, 860-864; Bösendorfer, *Crtice*, 200; Pavičić, *Vukovska župa*; Šimunović, „Ojkonimija srednjovjekovne vukovske župe“, 13; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Ireg(d); Engel, *Magyarország a középkor végen*. [CD-ROM], 2001.

⁹¹ Pavičić, *Vukovska župa*; McGowan, *Sirem sancaži*, 150; Šimunović, „Ojkonimija srednjovjekovne vukovske župe“, 13; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Ivánfalva; Engel, *Magyarország a középkor végen*. [CD-ROM], 2001.

⁹² Šimunović, „Ojkonimija srednjovjekovne vukovske župe“, 13; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Kozarevc (Kosarevc, Kosárfalva, Kasorovc); Engel, *Magyarország a középkor végen*. [CD-ROM], 2001.

⁹³ McGowan, *Sirem sancaži*, 135; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Kozinc.

Selo Lydur, Lyder, odnosno Lidrovci na Engelovoj karti smješteno je južno od Hásságya i zapadno od Cerića.⁹⁴ Bösendorfer je Lidrovce smjestio kod Bobote, izjednačivši ga s današnjim selom Ludvinci, no to nije točno jer je to selo osnovano krajem 19. ili početkom 20. stoljeća. Petković, prenoseći Pavičićev smještaj Lidrovaca kaže da je Pavičić obrnuo položaj Hásságya i Lidrovaca i predlaže da je pozicija Hásságy zapravo pozicija suvremenog toponima Lipovac, jer je to istoznačnica mađarskog imena Hásságy. Prema tome, srednjovjekovni Hásságy nije se nalazio sjeverno, već južno od Cerića, što čini i Engelovu kartu nepreciznom, a položaj Lidrovaca bio bi sjeverno, gdje se nalazi i toponim „Crkvište“, koji bi istovjetan bio s položajem lidrovačke župske crkve Sv. Ivana Krstitelja. Petković je svoju tezu potkrijepio ispravom kralja Andrije II. iz 1220. godine u kojoj se opisuju granice Vidora, a iz isprave je vidljivo da su se Lidrovci nalazili 3 do 4 km istočno od Cerića uz lijevu obalu potoka Hásságya.⁹⁵

Naselje Lovas (Lovász(i)/Luuaz), odnosno Lowaz, koje se spominje u svim popisima ne treba pomiješati sa smještajem današnjeg mjesta Lovas kod Šarengrada, već je to mjesto bilo smješteno sjeverozapadno od Borova. Na katastarskoj karti Habsburške Monarhije iz 19. stoljeća na navedenom području postoji toponim „Lovas“ (Daljski Lovas). Takvu tezu iznosi Engel na temelju osmanskog deftera iz 1550. godine, Smičiklasa, karte iz 1910. godine te Csánkija i Heller-Nehring, a na navedenom području ga je ubicirao i na svojoj karti.⁹⁶

Selo Madaras (Madarasfalva) spominje se u svim popisima izuzev onog 1427. godine, a u izvoru iz 1481. godine spominje se između Bogdanovaca i Kozarevaca. Također, u poreznom popisu Srijemskog sandžaka iz oko 1570. godine navedeno je kao pustara u blizini Bogdanovaca. Engel je na karti Madaras smjestio 1,5 km sjeverozapadno od Mikole, pri čemu je u svom rukopisu rekao da se nalazilo kraj Bogdanovaca, na što se pozvao na studije Csánkija i Heller-Nehring. Stoga je za pretpostaviti da se selo Madaras nalazilo na navedenom području.⁹⁷

Mjesto Mali Lipovac i Veliki Lipovac vjerojatno su se nalazila jugoistočno od današnjeg Cerića. Engel je prikazao Mali Lipovac nešto sjevernije od Velikog Lipovca. Sela

⁹⁴ Engel, Magyarország a középkor végen. [CD-ROM], 2001.

⁹⁵ MNLOL, DF, 218504; CD, III, 183; Bösendorfer, *Crtice*, 207.; Pavičić, *Vukovska župa*, 74-76.; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Hásságy; Petković, *Srednjovjekovna naselja*, 210-214.

⁹⁶ Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Lovász(i); Engel, Magyarország a középkor végen. [CD-ROM], 2001; Habsburg Empire – Cadastral maps (XIX. century), Mapire, pristup ostvaren 3. VI. 2021., <https://maps.arcanum.com/en/map/cadastral/?layers=3%2C4&bbox=2110410.824213961%2C5671448.641836998%2C2113633.122687608%2C5672404.104690562>

⁹⁷ McGowan, *Sirem sancaği*, 150; Engel, Magyarország a középkor végen. [CD-ROM], 2001.; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Madaras (Madarasfalva).

su navedena 1427. i 1438. godine između Kozarevaca i Szepfalve. U poreznom popisu Srijemskog sandžaka iz oko 1570. godine navedeno je kao jedinstveno selo Lipovac u vukovarskoj nahiji, no bez precizne ubikacije. Ranonovovjekovne karte ne poznaju nikakav toponim s takvim imenom na navedenom području. Ipak, za pretpostaviti je, s obzirom na srednjovjekovne izvore, da je Engelova ubikacija prihvatljiva.⁹⁸

Marinci su vjerojatno bili smješteni na području današnjeg sela Marinci. Tome u prilogu idu srednjovjekovni izvori u kojima se 1427. Marinci navode između Monyorósa i Hásságyja, 1438. između Zobinaca i Monyorósa te 1481. godine između Zobinaca i Hásságyja. Marinci se u vukovarskoj nahiji spominju kao selo i u osmanskome defteru iz oko 1570. godine. Na vojno-topografskoj karti prve vojne izmjere Marinci su ucrtani na području današnjeg sela Marinci. Na istom području su selo ubicirali Pavičić, Šimunović i Engel, pa se može zaključiti da je kontinuitet postojanja ovog toponima na istom području relativno stalan od srednjeg vijeka do danas.⁹⁹

Pavičić, prema ispravi o dodijeli posjeda Miškolcima (Miškoucima), budućim Mikolskima iz 1242. godine, prenosi da je Mikola bila smještena blizu Vukova, na prometnoj cesti i okružena vinogradima, a prema popisu papinskog legata iz 1335. godine kaže da je Mikola ležala na desnoj strani rijeke Vuke. Također, spominje i utvrdu Mikola koja je ležala na brežuljku iznad Vuke.¹⁰⁰ Precizniji smještaj Mikole, njezine utvrde i župske crkve posvećene sv. Andriji daje Petković, koji kaže da Bogdanovačka gradina nesumnjivo odgovara smještaju utvrde u Mikoli i župske crkve sv. Andrije, a vidljiva je na topografskoj karti Vojnogeoškog instituta iz 1968. godine.¹⁰¹ Na digitalnoj vektorskoj karti Pála Engela Mikola je smještena jugoistočno od rijeke Vuke,¹⁰² što odgovara položaju Bogdanovačke gradine, neposredno u blizini današnjeg sela Bogdanovci.¹⁰³ Jelaš navodi da se Mikola smjestila između današnjih

⁹⁸ McGowan, *Sirem sancaği*, 145; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Lipovc (Nagy- és Kis-); Engel, *Magyaroság a középkor végen*. [CD-ROM], 2001.

⁹⁹ MNLOL, DL, 13208, 24850; CDHEC, X, 6, 860-864; Pavičić, *Vukovska župa*; Šimunović, „Ojkonimija srednjovjekovne vukovske župe“, 13; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Marinc (Morinc, Marja, Máriafalva); Engel, *Magyaroság a középkor végen*. [CD-ROM], 2001; „Provinz Slavonien (1781-1783) – First Military Survey“, *Mapire*, pristup ostvaren 2. VI. 2021., <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-slavonia/?layers=155&bbox=2110136.9960621%2C5675926.204620725%2C2116581.5930093937%2C5677837.130327854>

¹⁰⁰ Pavičić, *Vukovska župa*, 70-71.

¹⁰¹ Petković, *Srednjovjekovna naselja*, 203-205.

¹⁰² Engel, *Magyaroság a középkor végen*. [CD-ROM], 2001.

¹⁰³ „Bogdanovci“, Google karte, pristup ostvaren 10. III. 2021., <https://www.google.hr/maps/place/Br%C5%A1adin/>.

sela Marinaca i Bogdanovaca, što se podudara s Engelovom kartom, pa se danas sa sigurnošću može odrediti točan geografski položaj Mikole.¹⁰⁴

Milkovce je Engel smjestio južno od Dumbova. Takav položaj odgovara srednjovjekovnim izvorima, gdje se 1427. spominje između Šačkovaca/Žačkovaca i Križevaca, 1438. između Dumbova i Šačkovaca/Žačkovaca te 1481. između Pavlovaca i Račinaca. Isto tako, u opisu iz osmanskog poreznog popisa Srijemskog sandžaka koji navodi kako se selo nalazilo u blizini Šačkovaca i Vreskinovaca. Pavičić i Šimunović su ih smjestili nešto sjevernije od Dumbova, no ta se ubikacija ne doima točnom, posebice ako se uzme u obzir osmanski izvor. U karti prve vojne izmjere, toponim Milkovce prikazan je južno od Dumbov Bare, a u katastarskoj karti iz 19. stoljeća toponim Milkovce prikazan je južno od Dumbova. Stoga, može se reći kako su se Milkovci nalazili južno od Dumbova i istočno od Šačkovaca.¹⁰⁵

Geografski položaj sela Monyorós moguće je zaključiti iz srednjovjekovnih izvora, gdje se 1427. godine navodi između Bogdanovaca i Marinaca, 1438. nakon Marinaca, a 1481. godine prije Plehanovaca. U poreznom popisu Srijemskog sandžaka iz oko 1570. godine navodi se kao pustoselina u blizini Marinaca. Engel je na temelju ovih izvora te literature zaključio da se selo vjerojatno nalazilo jugoistočno od Marinaca i jugozapadno od današnjih Bogdanovaca, gdje ga je i prikazao na svojoj karti.¹⁰⁶

Engel je Násfalvu smjestio na Dunav između srednjovjekovnog Borova i Iriga. Izvor iz 1412. godine upućuje na to da je mjesto imalo skelu preko Dunava nasuprot mjesta Vajszkával. Isto tako, u izvorima iz 1427. i 1438. godine spominje se između Bakófalve i Újfalua, a 1481. između Gozdašinaca i Bodófalve. Na ranonovovjekovnim kartama nije prikazan nikakav toponim koji bi upućivao na ovo mjesto, no uzimajući u obzir navedene izvore te Engelovu ubikaciju, temeljenu na studijama studije Csánkija i Heller-Nehring, prihvatljivo je smjestiti Násfalvu na Dunav u blizini Borova i Iriga.¹⁰⁷

¹⁰⁴ Jelaš, „Rekonstrukcija“, 74.

¹⁰⁵ MNLOL, DL, 13208, 24850; CDHEC, X, 6, 860-864; Pavičić, *Vukovska župa*; Šimunović, „Ojkonimija srednjovjekovne vukovske župe“, 13; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Milkovce (Milkfalva); Engel, *Magyarország a középkor végen*. [CD-ROM], 2001; „Provinz Slavonien (1781-1783) – First Military Survey“, Mapire, pristup ostvaren 3. VI. 2021., <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-slavonia/?layers=155&bbox=2110136.9960621%2C5675926.204620725%2C2116581.5930093937%2C567783.7130327854>; *Habsburg Empire – Cadastral maps (XIX. century)*, Mapire, pristup ostvaren 3. VI. 2021., <https://maps.arcanum.com/en/map/cadastral/?layers=3%2C4&bbox=2110410.824213961%2C5671448.6418369.98%2C2113633.122687608%2C5672404.104690562>

¹⁰⁶ MNLOL, DL, 13208, 24850; CDHEC, X, 6, 860-864; McGowan, *Sirem sancaği*, 148; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Monyorós; Engel, *Magyarország a középkor végen*. [CD-ROM], 2001.

¹⁰⁷ MNLOL, DL, 9935, 13208, 24850; CDHEC, X, 6, 860-864; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Násfalva (Naskfalva, Naskafalva); Engel, *Magyarország a középkor végen*. [CD-ROM], 2001.

Selo Palagar nalazilo se jugoistočno od današnjeg mjesta Trpinje kamo ga je ubicirao Engel. Doduše, on ga je na svojoj karti smjestio na pačetinski posjed, što nije u potpunosti precizno. Bösendorfer kaže da se Palagar nalazio u okolini Pačetina. Karač je iznio nešto drugačiju tezu, u kojoj kaže da se Palagar nalazio uz sam zapadni rub današnjeg Vukovara, gdje završava Trpinjska cesta. Ipak, vjerojatnije je da se Palagar nalazio na lijevoj strani Trpinjske ceste po izlasku iz mjesta Trpinje, što odgovara i srednjovjekovnim izvorima, na koje se poziva i Engel. Ipak, za zaključiti je da se Palagar nalazio istočnije od prikaza na Engelovoj karti i bliže Borovu.¹⁰⁸

Pavlovci su se vjerojatno nalazili u okolini Dumbova, kako opisuje izvor iz 1323. godine. Porezni popis Srijemskog sandžaka iz oko 1570. godine navodi kako se mjesto nalazilo nedaleko od Bogdanovaca. Prema ovim izvorima, Engel je na svojoj karti prikazao Pavlovce, a jednako tako označio ih je Pavičić, pri čemu je napisao kako se mjesto nalazilo južno i jugoistočno od Dumbova, no na karti ga je označio južno i jugozapadno, kao i Engel. Isto tako, toponim Pavlovce i Pusta Pavlovce naveden je na istom području na habsburškoj katastarskoj karti iz 19. stoljeća. Prema tome, može se pretpostaviti da su se Pavlovci vjerojatno nalazili jugoistočno od Dumbova i jugozapadno od Bogdanovaca.¹⁰⁹

Mjesto Plehanovci, koje je zabilježeno kao dio posjeda u svim izvorima s popisima izuzev u onom iz 1427. godine, najvjerojatnije se nalazilo u blizini Hásságyja, Utolinaca, Lidrovaca i Kozarevaca te nedaleko od Marinaca, kako ih opisuju srednjovjekovni izvori te osmanski defter iz oko 1570. godine. Na katastarskoj karti Habsburške Monarhije iz 19. stoljeća, na navedenom području postoji toponim „Plejanovački kotar“. Na to područje, Plehanovce su smjestili Pavičić, Šimunović i Engel, pa se može zaključiti kako se mjesto najvjerojatnije ondje i nalazilo.¹¹⁰

¹⁰⁸ Bösendorfer, *Crtice*, 216; Karač, „Urbani razvitak srednjovjekovnog Vukovara“, *Starohrvatska prosvjeta* 21 (1991), 256; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Polgár (Palagár); Engel, *Magyaroság a középkor végen*. [CD-ROM], 2001.

¹⁰⁹ MNLOL, DL, 2080; Pavičić, *Vukovska župa*; McGowan, *Sirem sancaži*, 150; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Pavlovce (Pálfalva); Engel, *Magyaroság a középkor végen*. [CD-ROM], 2001; Habsburg Empire – Cadastral maps (XIX. century), *Mapire*, pristup ostvaren 3. VI. 2021., <https://maps.arcanum.com/en/map/cadastral/?layers=3%2C4&bbox=2110410.824213961%2C5671448.6418369.98%2C2113633.122687608%2C5672404.104690562>

¹¹⁰ MNLOL, DL, 13208, 24850; Pavičić, *Vukovska župa*; McGowan, *Sirem sancaži*, 148; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Plehanovce (Pelhánfalva); Engel, *Magyaroság a középkor végen*. [CD-ROM], 2001; Habsburg Empire – Cadastral maps (XIX. century), *Mapire*, pristup ostvaren 3. VI. 2021., <https://maps.arcanum.com/en/map/cadastral/?layers=3%2C4&bbox=2110410.824213961%2C5671448.6418369.98%2C2113633.122687608%2C5672404.104690562>

Selo Pulja vjerojatno je bilo smješteno negdje oko Tihalovaca, odnosno jugozapadno od današnjeg Bršadina. Pavičić je Pulju prikazao istočno od Tihalovaca, a Engel zapadno. Budući da se na katastarskoj karti iz 19. stoljeća, nedaleko od područja gdje je Pulju ubicirao Engel, nalazi toponim „Poloj“, koji može biti nekakva inačica imena Pulja, vjerojatno se selo nalazilo ondje gdje ga je ubicirao Engel. Takva ubikacija odgovara i srednjovjekovnim izvorima, gdje se Pulja 1427. i 1438. godine navodi između Vodokalja i Vrbanaševaca, odnosno 1481. između Vodokalja i mjesta Újfalu. Isto tako, u defteru Srijemskog sandžaka u blizini Tihalovaca navedena je pustara Opolica, što može upućivati da se radi o prijašnjem mjestu Pulja. Stoga, može se reći da je Engelova ubikacija prihvatljiva.¹¹¹

Račinci su se vjerojatno nalazili zapadno od Dumbova, odnosno južno od Bogdanovaca i istočno od Pavlovaca. Bösendorfer je kratko naveo kako je selo graničilo s Dumbovom, Pavičić ih je na svojoj karti prikazao jugoistočno od Dumbova, što nije istovjetno Engelovoj karti. Uzimajući u obzir srednjovjekovne izvore u kojima se Račinci spominju prvo između Križevaca i Hranovaca, potom između Pavlovaca i Hranovaca te konačno nakon Milkovaca i osmanski defter iz oko 1570. koji kaže da su se Račinci nalazili u blizini Rogozana, selo se vjerojatno nalazilo ondje gdje ga je smjestio Engel.¹¹²

Granice naselja Savulja prvi put su opisane 1231. godine. Mjesto se vjerojatno nalazilo sjeverozapadno od srednjovjekovnog Borova. Na karti prve vojne izmjere iz druge polovice 18. stoljeća te na habsburškoj katastarskoj karti iz 19. stoljeća prikazani su toponimi jezero Szavule i Savulja. Pavičić i Engel su mjesto ubicirali na istom području. Toponim i danas postoji, a sačuvan je u nazivu jezera Savulja, koje se nalazi gotovo na istom području gdje se nalazilo naselje u kasnom srednjem vijeku, pa je za pretpostaviti da je poznat položaj srednjovjekovnog naselja Savulja.¹¹³

¹¹¹ Pavičić, *Vukovska župa*; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Pulya(falva); Engel, Magyarország a középkor végen. [CD-ROM], 2001; *Habsburg Empire – Cadastral maps (XIX. century)*, Mapire, pristup ostvaren 3. VI. 2021., <https://maps.arcanum.com/en/map/cadastral/?layers=3%2C4&bbox=2110410.824213961%2C5671448.641836998%2C2113633.122687608%2C5672404.104690562>

¹¹² Bösendorfer, *Crtice*, 217; Pavičić, *Vukovska župa*; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Racsinc (Racsfa, Racsfalva); Engel, Magyarország a középkor végen. [CD-ROM], 2001; „Provinz Slavonien (1781-1783) – First Military Survey“, Mapire, pristup ostvaren 3. VI. 2021., <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-slavonia/?layers=155&bbox=2110136.9960621%2C5675926.204620725%2C2116581.5930093937%2C5677837.130327854>

¹¹³ MNLOL, DL, 168; Pavičić, *Vukovska župa*; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Szavalyaszeg; Engel, Magyarország a középkor végen. [CD-ROM], 2001; „Provinz Slavonien (1781-1783) – First Military Survey“, Mapire, pristup ostvaren 3. VI. 2021., <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-slavonia/?layers=155&bbox=2110136.9960621%2C5675926.204620725%2C2116581.5930093937%2C5677837.130327854>; *Habsburg Empire – Cadastral maps (XIX. century)*, Mapire, pristup ostvaren 3. VI. 2021., <https://maps.arcanum.com/en/map/cadastral/?layers=3%2C4&bbox=2110410.824213961%2C5671448.641836998%2C2113633.122687608%2C5672404.104690562>; „Savulja“, Google karte, pristup ostvaren 3. VI. 2021.,

Selo Somogy u srednjovjekovnim izvorima prvo se 1427. spominje u blizini Iriga, zatim 1438. između Palagara i Iriga te 1481. godine između Vajde i Pavlovaca. vjerojatno se jugoistočno od Palagara i sjeverozapadno od Iriga. Pavičić je dosta južnije smjestio selo, no Engel ga smješta na zapadno od današnje Trpinjske ceste, što odgovara tvrdnjama iz srednjovjekovnih izvora i osmanskog izvora, koji tvrdi da se nalazilo nedaleko od Pačetina. Stoga se može pretpostaviti da je Engelova ubikacija prihvatljiva.¹¹⁴

Šačkovci/Žačkovci su se najvjerojatnije nalazili nedaleko od Dumbova, kako su prikazani na Engelovoj karti. U izvoru iz 1427. navode se između Pavlovaca i Milkovaca, 1438. između Milkovaca i Križevaca, a 1481. između Hotišinaca i Bogdanovaca. U poreznom popisu Srijemskog sandžaka navedeno je kako su ležali u blizini Račinaca i Milkovaca, što odgovara i položaju gdje ih je smjestio Engel, pozivajući se na Popovića, Csánkija i Heller-Nehring, a budući da njegova ubikacija odgovara srednjovjekovnim izvorima i osmanskim izvoru, vjerojatno su se Šačkovci/Žačkovci nalazili na navedenom području.¹¹⁵

Mjesto Tihalovce Engel je prikazao na južnom području današnje šume Đergaj i vjerojatno je ležalo na rijeci Vuki, a taj je položaj potkrepljen srednjovjekovnim izvorima koji 1427. tvrde da se mjesto nalazilo između Gátfalve i Hotišinaca, zatim 1438. između Hotišinaca i Arpasovaca i 1481. između Csalafalve i Dukinaca. U poreznom popisu Srijemskog sandžaka iz oko 1570. godine navodi se da je selo imalo mlin na Vuki. Nedaleko od navedenog područja, katastarska karta iz 19. stoljeća poznaje toponim Tialevce. Na sličnom području selo je na svojoj karti ubicirao i Pavičić. Prema tome, može se zaključiti kako su se Tihalovci vjerojatno nalazili sa sjeverne strane rijeke Vuke na području današnje šume Đergaj.¹¹⁶

Iako je na području Vukovske županije u srednjem vijeku postojalo više naselja s imenom Újfalu, naselje pod tim imenom koje je bilo u okviru mikolskog i borovskog posjeda najvjerojatnije se nalazilo nedaleko na Dunavu, sjeverno od današnjeg Lušca. Tome u prilog idu srednjovjekovni izvori, koji naselje 1427. i 1438. godine smještaju između Násfalve i

<https://www.google.com/maps/place/Savulja/@45.4365942,18.9923367,15z/data=!4m5!3m4!1s0x475c9160307877e7:0xda9954d0d7d5e56!8m2!3d45.4397483!4d18.9832345>

¹¹⁴ MNLOL, DL, 13208, 24850; CDHEC, X, 6, 860-864; Pavičić, *Vukovska župa*; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Somogy; Engel, Magyarország a középkor végen. [CD-ROM], 2001.

¹¹⁵ MNLOL, DL, 13208, 24850; CDHEC, X, 6, 860-864; McGowan, *Sirem sancaği*, 152-153; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Zsaskovc (Szacsokvc); Engel, Magyarország a középkor végen. [CD-ROM], 2001.

¹¹⁶ MNLOL, DL, 13208, 24850; CDHEC, X, 6, 860-864; Pavičić, *Vukovska župa*; McGowan, *Sirem sancaği*, 139; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Tihal (Tehal, -falva); Engel, Magyarország a középkor végen. [CD-ROM], 2001.; Habsburg Empire – Cadastral maps (XIX. century), Mapire, pristup ostvaren 6. VI. 2021., <https://maps.arcanum.com/en/map/cadastral/?layers=3%2C4&bbox=2110410.824213961%2C5671448.641836998%2C2113633.122687608%2C5672404.104690562>

Várasija te nakon Pulje 1481. godine. U defteru Srijemskog sandžaka iz oko 1570. godine selo je poznato kao Novoselo, a zabilježeno je s mlinom na Dunavu nakon Vukovara. Engel kaže, pozivajući se na Csánkija i Heller-Nehring, da je ležalo sjeveroistočno od Vukovara, na mjestu današnjeg Novog Vukovara. Ipak, ime ovog naselja može se prevesti kao „Selo na kraju“ ili „Posljednje selo“, pa je moguće da se nalazilo uz Dunav, ali sjevernije prema Bakófalvi.¹¹⁷

Selo Urbánfalva (Vrbanaševci) nalazilo se, prema izvorima iz 1427., 1438. i 1481. godine, u blizini Pulje, Andrásfalve i Peterkinaca. U poreznom popisu Srijemskog sandžaka opisano je kao pustara na Vuki u blizini Tihalovaca i Arpasovaca. Engel kaže, prema na Csánkiju i Heller-Nehring, da je ležalo sjeveroistočno uz Bogdanovce, a na svojoj karti ga je prikazao s južne strane Rijeke Vuke i sjeverno od Mikole, pa je takva ubikacija, ako se uzmu u obzir tvrdnje iz izvora, prihvatljiva.¹¹⁸

Utolinci su se vjerojatno nalazili južno od Marinaca i sjeverno od Plehanovaca. Ovdje ih je smjestio Engel. Njegova ubikacija odgovara srednjovjekovnim izvorima, koji Utolince navode prvo 1337. između Hásságyja i Marinaca, potom 1438. kod Kozarevaca te 1481. godine između Malog Lipovca i Pazadašinaca. Na karti prve vojne izmjere iz druge polovice 18. stoljeća ispod šume Kozarevacz nalazi se toponim „Otollinac“, što odgovara i opisu iz srednjovjekovnih izvora. Geografski smještaj Utolinaca, Engel, uz ostalu literaturu, temelji i na karti iz 1910. godine, gdje se nalazi toponim „Otolinac“. Prema tome, Utolinci su se vjerojatno nalazili na opisanom području.¹¹⁹

Mjesto Várasi vjerojatno je bilo smješteno na sjevernom području današnje šume Đergaj, između Vukovara i današnjeg sela Bršadin. Ovdje ga je na svojoj karti prikazao Engel, a Pavičićeva ubikacija ovog mjesta neznatno odstupa od Engelove. Njihove ubikacije podudaraju se s opisima srednjovjekovnih izvora gdje se mjesto 1427. i 1438. godine spominje između mjesta Újfalú i Vodokalj, odnosno 1481. između Iriđa i Vodokalja. U poreznom popisu

¹¹⁷ MNLOL, DL, 13208, 24850; CDHEC, X, 6, 860-864; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Újfalú (Végfalú); Engel, Magyarország a középkor végen. [CD-ROM], 2001.

¹¹⁸ MNLOL, DL, 13208, 24850; CDHEC, X, 6, 860-864; McGowan, *Sirem sancaği*, 140; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Urbánfalva (Urbánosfalva); Engel, Magyarország a középkor végen. [CD-ROM], 2001.

¹¹⁹ MNLOL, DL, 3064, 13208, 24850; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Utolinc (Utolyafalva, Jém); Engel, Magyarország a középkor végen. [CD-ROM], 2001; ; „Provinz Slavonien (1781-1783) – First Military Survey“, Mapire, pristup ostvaren 6. VI. 2021., <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-slavonia/?layers=155&bbox=2110136.9960621%2C5675926.204620725%2C2116581.5930093937%2C5677837.130327854>

Srijemskog sandžaka mjesto je navedeno nedaleko od toka rijeke Vuke, a prema Engelovim tvrdnjama vjerojatno je ležalo sjeverozapadno od Vukovara.¹²⁰

Vodokalj je vjerojatno bio smješten na području današnje šume Đergaj, kako ga je prikazao Engel. Srednjovjekovni izvori ga uvijek navode između Várasija i Pulje. Karač kaže kako se nalazio na desnoj obali Vuke na močvarnom području i u blizini današnjeg Lušca. To ne odgovara u potpunosti izvorima i Engelovoj ubikaciji, no mjesto se zasigurno nalazilo sjeverno od Vuke i nedaleko od Pulje, Várasija i Tihalovaca.¹²¹

6.2. Naselja čiji smještaj nije utvrdiv

Za selo Bodófalvu, Engel kratko kaže da se možda nalazilo kod Borova. Dijelom borovskog posjeda spominje se isključivo u popisu iz 1481., odnosno 1491., godine, gdje se navodi između Arpasovaca i Násfalve. Budući da se ne spominje u osmanskim izvorima, nije sigurno što se dogodilo s tim selom po dolasku Osmanlija. Također, nikakav lokalitet nije prikazan ni na habsburškim kartama niti suvremenim katastrima. Prema tome, nije moguće utvrditi točan geografski smještaj ovog sela.¹²²

Naselje Brajatelke spominje se isključivo u izvoru iz 1337. godine, zajedno s polovicom Vodokalja, pa je moguće da se nalazio u njegovoj blizini, no to nije čvrst argument za ubikaciju. Također, karte ga ne prikazuju, a izvor i korištena literatura ne nudi potkrepljenje gdje bi selo Brajatelke bilo smješteno. Zbog toga, nije moguće utvrditi približan smještaj ovog naselja.¹²³

Za Bučkovce, koji se spominju dijelom borovskog posjeda samo u izvoru iz 1481. i 1491. godine, gdje se navodi između Andrásfalve i Vajde. Međutim, ne postoje nikakvi podatci niti kod jednog autora, čija je literatura korištena pri objašnjavanju geografskog smještaja mjesta na posjedu. Jednako tako, ne nalaze se nikakvi toponimi ni na habsburškim kartama niti

¹²⁰ MNLOL, DL, 13028, 24850; CDHEC, X, 6, 860-864; Pavičić, Vukovska župa; McGowan, *Sirem sancaži*, 136; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Várasija; Engel, Magyarország a középkor végen. [CD-ROM], 2001; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 211.

¹²¹ MNLOL, DL, 13208, 24850; CDHEC, X, 6, 860-864; Zlatko Karač, „Urbani razvitak srednjovjekovnog Vukovara“, 254; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Vadakal (Vadokol); Engel, Magyarország a középkor végen. [CD-ROM], 2001.

¹²² MNLOL, DL, 24850, 33451, 33454; Engel, „Valkóvármegye“, Bodófalva; „Provinz Slavonien (1781-1783) – First Military Survey“, Mapire, pristup ostvaren 1. VI. 2021., <https://maps.arcnum.com/en/map/firstsurvey-slavonia/?layers=155&bbox=2110136.9960621%2C5675926.204620725%2C2116581.5930093937%2C5677837.130327854>

¹²³ MNLOL, DL, 3064; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Brajatelke. Bösendorfer samo kratko navodi u zagradi „Brajevo“, no na dostupnim ranonovovjekovnim kartama nije pronađen takav niti sličan toponim. Moguće je da se radi samo o autorovom prijevodu imena mjesta. Bösendorfer, *Crtice*, 186.

na suvremenim katastrima koji bi upućivali na smještaj ovog sela, stoga nije moguće utvrditi ubikaciju ovog sela.¹²⁴

Selo Dénestelke spominje se samo u popisu iz 1337. godine. Izvor ne nudi smještaj, a pri ubikaciji se Engel poziva na Csánkija, koji kaže da je selo najvjerojatnije ležalo oko Bogdanovaca. Ipak, za precizniju ubikaciju ovog sela ne postoje podatci.¹²⁵

Za smještaj sela Foro koje je navedeno kao dio posjeda samo u popisu iz 1427. godine ne postoje nikakvi podatci o geografskom smještaju u izvorima i korištenoj literaturi. Ipak, Csánki kaže da je to zapravo naselje Arpasovci ili dio tog sela, pa se možda Foro nalazilo uz Arpasovce. Ipak, preciznija ubikacija ovog sela nije moguća iz dostupnih izvora.¹²⁶

Selo Gozdašinci koje se spominje samo u izvorima iz 1481. i 1491. godine nije prikazano na Engelovoj karti, a on samo kratko kaže, na temelju navedenog izvora, da je možda ležalo u blizini Lidrovaca. Drugi autori nisu navodili ubikaciju ovog sela, stoga se o njoj ne može točno zaključiti.¹²⁷

Nije poznato gdje se nalazilo selo Kosine. U izvorima iz 1481., odnosno 1491. godine navedeno je kako se nalazilo između Dukinaca i Heriha. Engel ga nije ucrtao na svojoj karti, a Karač kaže kako se nalazilo negdje prema Bogdanovcima, nedaleko od Hotišinaca i Arpasovaca. Prema tome, nije moguće utvrditi precizan geografski smještaj ovog sela.¹²⁸

Smještaj sela Križevci je nerazjašnjen. Naime, srednjovjekovni izvori iz 1427. i 1438. godine, koji kažu da se selo nalazilo između Milkovaca i Račinaca, odnosno između Šačkovaca/Žačkovaca i Pavlovaca. Prema popisu Srijemskog sandžaka iz oko 1570. godine zemljište Križevci pripadalo je selu Martincima. Na svojoj karti Engel nije ucrtao selo, ali u svom rukopisu navodi kako se nalazilo od Gaboša jugozapadno uz Martince. Prema tome, nije moguće utvrditi točan niti približan geografski smještaj ovog sela.¹²⁹

¹²⁴ MNLOL, DL, 24850, 33451, 33454; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Bucsokvc; „Provinz Slavonien (1781-1783) – First Military Survey“, Mapire, pristup ostvaren 1. VI. 2021., <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-slavonia/?layers=155&bbox=2110136.9960621%2C5675926.204620725%2C2116581.5930093937%2C5677837.130327854>; Katastar, katastar.hr, pristup ostvaren 1. VI. 2021., <https://www.katastar.hr/#/>.

¹²⁵ MNLOL, DL, 3064; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Dénestelke.

¹²⁶ CDHEC, X, 6, 860-864; Csánki, *Magyarország*, 272.

¹²⁷ MNLOL, DL, 24850, 33451, 33454; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Hozdaszinc (Gozdasinc).

¹²⁸ MNLOL, DL, 24850, 33451, 33454; Karač, „Urbani razvitak srednjovjekovnog Vukovara“, 254; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Kasine.

¹²⁹ MNLOL, DL, 13208; CDHEC, X, 6, 860-864; McGowan, *Sirem sancaği*, 155; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Krizsfalva.

O naselju Leányrév (Leanrew), koje se spominje isključivo u popisu iz 1337. godine, Engel kratko kaže da se nalazilo kod Vukovara, ali nije ucrtano na njegovoj karti. Daljnjih podataka o ovom naselju nema, pa se može pretpostaviti da je napušteno ili da se uklopilo u neko drugo bliže selo, no Šimunović, preuzimajući podatke iz Pavičića, kaže kako se zapravo radi o selu čije se ime može prevesti kao „Djevojački brod“ te da je bilo smješteno nedaleko od Vukovara i imalo prijelaz preko Vuke. Ipak, približno točnu ubicaciju ovog naselja nije moguće iščitati iz navedenog izvora i korištene literature.¹³⁰

Selo Mihálytelke (Myhaltheleky) spominje se samo u popisu iz 1337. godine, Engel kratko kaže da se možda nalazilo kod Bogdanovaca, a Bösendorfer samo u zagradi navodi „Mihaljevo“. Zbog toga nije moguće odrediti gdje se ovo selo nalazilo.¹³¹

Naselje Musoya (Mosajfalva) spominje se u svim popisima do 1481. godine, a 1427. i 1438. navedeno je između Kozinaca i Dumbova. Engel kaže da se nalazilo južno od Vukovara u blizini Dumbova, ali ga ne prikazuje na svojoj karti. Prema tome, nije moguće utvrditi točan geografski smještaj ovog naselja.¹³²

Pazadašinci se u izvorima iz 1427., 1438. i 1481. spominju u blizini Hamosa i Asszonyfalve. Ne nalaze se na Engelovoj karti, ali on na temelju literature (Csánki i Heller-Nehring) navodi kako se selo vjerojatno nalazilo nedaleko od Cerića. Zbog malo informacija o smještaju Pazadašinaca, nije moguće utvrditi njihov geografski smještaj.¹³³

Za smještaj sela Peterkinci, čiji smještaj nije prikazan na Engelovoj karti, važni su izvori koji navode selo 1427. godine između Mikole i Gátfalve, 1438. između Andrásfalve i Gátfalve te 1481. godine nakon Vrbanaševaca. Engel kaže da se moglo nalaziti negdje kod današnjeg Bršadina, to jest oko Bogdanovaca, no za precizniji smještaj nedostaje još podataka.¹³⁴

Selo Szepfalva (Lypsefalva) spominje se u svim popisima od 1427. godine, Bösendorfer ga smješta na pustoselinu Lipovača, a Engel ga nije prikazao na svojoj karti. Ipak, na temelju srednjovjekovnih izvora vjerojatnije je da se selo nalazilo u okolici Malog Lipovca, Halmosa i

¹³⁰ MNLOL, DL, 3064; Pavičić, *Vukovska župa*, 61-62; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Leányrév; Šimunović, „Ojkonimija srednjovjekovne vukovske župe“, 20.

¹³¹ Bösendorfer, *Crtice*, 210; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Mihálytelke.

¹³² MNLOL, DL, 13208; CDHEC, X, 6, 860-864; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Musoja (Mosajfalva).

¹³³ MNLOL, DL, 13208, 24850; CDHEC, X, 6, 860-864; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Pazadasinc (Pazdicsfalva).

¹³⁴ MNLOL, DL, 13208, 24850; CDHEC, X, 6, 860-864; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Peterkinc (Peterke, -falva).

Dukinaca, u čijoj je blizini navedeno 1427., 1438. i 1481. godine. Stoga, točan geografski položaj ovog sela nije moguće utvrditi.¹³⁵

Za Vajdu, odnosno Vojvodince, Pavičić kaže da se mjesto nalazilo s obje strane rijeke Vuke te da im je položaj bio negdje na cesti između Bršadina i Nuštra. Engel mjesto nije prikazao na svojoj karti. Može se pretpostaviti da je Pavičić točno prikazao Vajdu, jer izvor iz 1481. godine kaže da se nalazi između Bučkovaca i Vrbanaševaca te jasno pokazuje da su na borovskom posjedu dva sela s imenom Vajda. Ipak, za približnu ubikaciju ovog sela, odnosno ovih dvaju sela, nedostaje više izvora.¹³⁶

Naselje Zobinci (Gyabafalua/Zobynch) najvjerojatnije je ležalo negdje u okolici Bogdanovaca, Kozarevaca i Marinaca, jer se 1427. spominje ispred Kozarevaca, a 1438. između Kozarevaca i Marinaca. Ipak, Engel ga nije ucrtao na svojoj karti. Zbog nedostataka izvora o geografskom smještaju Zobinaca, nije moguće utvrditi gdje se selo nalazilo.¹³⁷

Daljnja povijesno-geografska istraživanja, potkrepljena arheologijom, etnologijom i lingvistikom trebala bi utvrditi položaj posjeda o kojima se, u historiografiji, spori radi pridonosenja cjelovitoj slici kako geografskom razmještaju naselja mikolskog i borovskog posjeda, tako i Vukovske županije.

¹³⁵ Bösendorfer, *Crtice*, 207;

¹³⁶ MNLOL, DL, 24850; Pavčić, *Vukovska župa*; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Vajda.

¹³⁷ MNLOL, DL, 13208; CDHEC, X, 6, 860-864.; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Zobinc (Jobinc, Gyobafalva, Gyabafalva).

7. ZASTUPLJENOST I DISTRIBUCIJA POJEDINIH CENTRALNIH MJESTA

Zastupljenost i distribucija centralnih funkcija ovisi o nizu faktora, poput geografskih karakteristika prostora, prometnog položaja i slično. Naime, na karti mikolskog i borovskog posjeda vidljivo je zapravo da je posjed sačinjen od dva dijela. Jedan je dio, mikolski, veći od drugog i ima više naselja, dok borovski dio posjeda ima manju gustoću naselja. Ipak, dio posjeda uz Dunav nešto je naseljeniji, odnosno na njemu se nalazi više naselja. Isto tako, kod mikolskog dijela posjeda sama gustoća naselja na sjevernom dijelu uz rijeku Vuku je podjednaka južnom dijelu, ali je i očekivano da su se važnija naselja smjestila na samoj rijeci i na važnijim prometnim pravcima.¹³⁸

7.1. Naselja s urbanim karakteristikama, administrativni centri, sajamska mjesta

Glavnina naselja na području mikolskog, odnosno borovskog, posjeda bila su sela, okupljena oko nekog većeg naselja, koje je imalo funkciju administrativnog središta, u ovom slučaju Mikola i Borovo, župsku crkvu ili se nalazilo na dobrom prometnom položaju. Petković pretpostavlja da većina tih sela nije bila veća od 20 kuća ili kmetskih selišta te da je bilo i manjih, koja uglavnom nisu imala niti kapelicu. S obzirom na raspoložive podatke može se pretpostaviti da je bilo više župa krajem 15., nego u prvoj polovici 14. stoljeća.¹³⁹ Ipak, četiri se naselja s mikolskog, odnosno borovskog posjeda, prema kriterijima sustava Andrása Kubinyija po svojim funkcijama imaju ulogu centralnih mjesta¹⁴⁰ To su: Borovo, Herih, Mikola te Várasi,¹⁴¹ a u prilogima se nalazi karta s prikazima centralnih mjesta Vukovske županije (Prilog 8.). Ova mjesta uvrštena su u popis centralnih mjesta jer se u izvorima barem u jednom navratu spominju kao trgovišta (Borovo, Mikola, Várasi) te zato što postoje podatci da se ondje u srednjem vijeku održavao sajam (Borovo, Mikola i Herih).¹⁴²

Trgovište Borovo je u kasnom srednjem vijeku najvažnije naselje na posjedu Borovo. U svim izvorima 15. stoljeća spomenuto je kao *oppidum*, odnosno trgovište.¹⁴³ Isprava iz 1495. spominje glavnog suca (*principalis iudex*) trgovišta, što je jedna od karakteristika složenijeg

¹³⁸ Engel, Magyarország a középkor végen. [CD-ROM], 2001.

¹³⁹ Petković, *Srednjovjekovna naselja*, 14.

¹⁴⁰ O Kubinyjevom sustavu više u: Jelaš, „Rekonstrukcija“, 41-71.

¹⁴¹ Jelaš, „Rekonstrukcija“, 88-92, 121-122, 152-154, 211-213.

¹⁴² Weisz, *Vásárok*, 168-169; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 66.

¹⁴³ Prvi put je kao *oppidum* spomenuto u popisu 1427. godine. Zatim je pod istim nazivom spomenuto dva puta 1435. godine, jednom 1438. i 1439. godine, dva puta u ispravama, odnosno popisima, datiranim 1481. i 1491. godine te jednom 1496. i 1499. godine. Engel, „Valkóvármegye“, Boró (Borh); Jelaš, „Rekonstrukcija“, 90.

ustroja općinske uprave.¹⁴⁴ Borovo je u kasnom srednjem vijeku bilo sjedište niže vlastelinske uprave, a značajan razvoj ovog *oppidum* najvjerojatnije je započeo nakon 1427. godine, odnosno nakon što posjedi Mikolskih dolaze pod vlasništvo Gorjanski. Oni su najvjerojatnije i nekad u drugoj polovici 15. stoljeća ondje podignuli kaštel, koji se prvi puta spominje u ispravi iz 1481. godine, a koji je po svemu sudeći preuzeo funkciju administrativnog sjedišta posjeda potkraj srednjeg vijeka.¹⁴⁵ Kao vlastelinski službenici, odnosno kaštelani utvrde spominju Toma Thar 1497. te Ivan od Dedesa 1499. godine.¹⁴⁶ U ispravi Karla I. Roberta iz 1323. godine zabilježen je tjedni slobodni sajam (*forum exceptum*) u Borovu, a isprava palatina Nikole I. Gorjanskog iz 1352. godine upućuje na to da se ovaj slobodni sajam održavao srijedom.¹⁴⁷

Prema svemu navedenom, Borovo je od druge polovice 15. stoljeća postalo središnje mjesto na posjedu, a uzme li se u obzir da se ondje spominje i augustinski samostan,¹⁴⁸ Borovo se može ubrojiti među razvijenija urbana mjesta Vukovske županije.¹⁴⁹

Drugo naselje za koje nalazimo podatak da je u 15. stoljeću imalo status trgovišta je Mikola. Mjesto i kaštel najvjerojatnije su bili u vrijeme Mikolskih i njihova rezidencija, na što upućuje isprava kralja Žigmunda iz 1427. godine.¹⁵⁰ Skromni podatci iz kojih se mogu donijeti neki zaključci o razvijenosti naselja i tamošnjim lokalnim institucijama ipak jasno daju do znanja da se radi o mjestu vidno manjeg značaja od Borova.¹⁵¹ Uz to, isprava palatina Nikole I., koja spominje tjedni sajam srijedom u Borovu, upućuje kako se i u Mikoli održavao tjedni sajam, također srijedom.¹⁵²

Treće naselje navedeno kao trgovište je mjesto Várasi. Doduše, riječ je o samo jednom poznatom spomenu u ispravi kralja Vladislava II. iz 1501. godine gdje stoji da je mjesto bilo podgrađe borovskog kaštela. Ne možemo isključiti mogućnost da su Várasi doista razvili do

¹⁴⁴ Jelaš, „Tipologija“, 8; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 90.

¹⁴⁵ MNLOL, DL, 24850; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 89.

¹⁴⁶ MNLOL, DL, 20821; MNLOL, DF, 233488; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 89.

¹⁴⁷ MNLOL, DL, 33736, 2197; CD, IX, 160; Weisz, *Vásárok*, 168; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 90.

¹⁴⁸ CDHEC, X, 6, 864; Bösendorfer, *Crtice*, 280; Jelja Dobronić, „Augustinci u srednjovjekovnoj Slavoniji i Hrvatskoj“. *Croatia Christiana periodica: časopis Instituta za crkvenu povijest Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu* 11 (1987), br. 20: 1-25; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 90.

¹⁴⁹ Petković, *Srednjovjekovna naselja*, 277. Doduše, prema kategorizaciji centralnih mjesta Vukovske županije temeljenoj na kriterijima u sustavu Andrása Kubinyija, Borovo je prosječno trgovište ili selo s karakteristikama trgovišta, ali nije grad. Međutim, prema modificiranim kriterijima kategorizacije centralnih mjesta Vukovske županije, koje je u svom doktoratu iznio Jelaš, Borovo pripada trgovištima s djelomičnom gradskom funkcijom, a prema tome Borovo je u kasnom srednjem vijeku bilo u prijelaznom obliku prema gradskom (*civitas*) statusu. Jelaš, „Rekonstrukcija“, 228, 234, 240.

¹⁵⁰ CDHEC, X, 6, 863.; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 153.

¹⁵¹ Prema kriterijima Andrása Kubinyija i modificiranim kriterijima, mjesto Mikola kategorizirano je kao beznačajno trgovište ili selo s centralnim funkcijama, koje nije dijelom urbane mreže. Jelaš, „Rekonstrukcija“, 228, 234, 241.

¹⁵² MNLOL, DL, 2197; Weisz, *Vásárok*, 169; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 153.

početka 16. stoljeće neke urbane karakteristike, no ne raspolažemo s podacima koji bi to potkrijepili. Kako bilo, navedeni spomen naselja kao trgovišta uvrstilo ga je u red centralnih mjesta prema Kubinyijevom sustavu, no tek u kategoriju beznačajno trgovište ili selo s centralnim funkcijama.¹⁵³

U svom doktoratu, Jelaš smješta Herih u centralna mjesta Vukovske županije te kaže da se u njemu moglo nalaziti središte niže vlastelinske uprave, ali da podatci o tome u izvorima ne postoje.¹⁵⁴ Naselje se ne spominje kao trgovište, no znamo da se ondje održavao tjedni sajam, o čemu svjedoči isprava dvorskog suca Franje Szécsényija. Ovaj podatak Herih se prema Kubinyijevom sustavu među centralna mjesta među centralna mjesta iako je najčešće kategorizirano kao beznačajno trgovište ili selo s centralnim funkcijama.¹⁵⁵

Pitanje sajamskih mjesta proučava se i kao zasebna povijesno-topografska tema. Dijelom je to jer njihova distribucija u prostoru ima značaj za neposrednu ruralnu okolicu naselja, budući da su ljudi iz manjih mjesta ovisili o najbližem tržnom mjestu. No, važni su i za putujuće trgovce kojima su sajamska mjesta bili postaje. Jelaš navodi kako je distribucija sajamskih mjesta u Vukovskoj županiji bila relativno gusta te da je većinom udaljenost između sajamskih mjesta bila ispod dvije budimske milje (oko 16km), što je Kubinyi naveo kao zonu utjecaja jednog sajma.¹⁵⁶ Prema tome, razlozi za veći broj sajamskih mjesta ili veći broj sajмова u jednom od navedenih sajamskih mjesta, primjerice u Mikoli, nisu postojali jer se više sajмова nalazilo na samo nekoliko sati hoda, na primjer u već navedenom Ibrányju, Jankovcima, Vukovaru i slično.¹⁵⁷

7.2. Prometna čvorišta

O cestama u srednjem vijeku nedostaje izvora, a s obzirom na to da su srednjovjekovne ceste, posebice one lokalnog karaktera, većinski bile zemljani i prteni putevi, materijalni ostaci gotovo da i ne postoje. Najčešće ih nalazimo u opisima granica grada, posjeda ili sela, skupljanje poreza, regulaciju rijeka i slično, na temelju kojih se relativno precizno mogu rekonstruirati njihove trase. pa se zbog toga može rekonstruirati položaj pojedine ceste. Kao pomoć pri rekonstrukciji srednjovjekovnih cesta mogu se koristiti novovjekovne topografske

¹⁵³ MNLOL, DL, 21068; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 212, 229, 234, 241.

¹⁵⁴ Jelaš, „Rekonstrukcija“, 122.

¹⁵⁵ MNLOL, DL, 33535; Weisz, *Vásárok*, 169; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 122, 228, 234, 241.

¹⁵⁶ Jelaš, „Rekonstrukcija“, 254-255.

¹⁵⁷ Isto, 255-256. Sajamska mjesta, očekivano, nalazila su se na važnijim prometnim pravcima, a o njima će više biti riječi u sljedećem poglavlju. Ta su mjesta vidljiva i na karti u: Jelaš, „Rekonstrukcija“, 258.

karte, koje su izrađene prije regulacije tokova rijeka, isušivanja močvara, sječe šuma i ušoravanja naselja. Primjer za to jesu karte prve vojne izmjere iz razdoblje od 1763. do 1787. godine koje mogu poslužiti za rekonstruiranje cestovne mreže u ugarskim županijama u srednjem vijeku, pa tako i na mikolskom, odnosno borovskom, posjedu, jer je ta karta jedna od najpreciznijih iz tog vremena.¹⁵⁸ U pogledu terminologije treba naglasiti da su *magna via* ceste većeg značaja, nalaze se na međunarodnim pravcima, a dobrim dijelom se podudaraju sa starim antičkim trgovačkim ili vojnim cestama, dok su ostale ceste bile većinski lokalnog značaja, najčešće sporedne. Značajnija čvorišta na mikolskom i borovskom posjedu bili su: Borovo, Herih, Mikola i Várasi, a u obzir se može uzeti i Dumbovo kroz koje je prolazila magistralna cesta.¹⁵⁹

Borovo je kao trgovište na Dunavu i središte vlastelinstva imalo vrlo dobru prometnu povezanost s drugim dijelovima posjeda, ali i mjestima izvan njegovih granica. Trasa magistralne, podunavske ceste koja je prolazila kroz Borovo, činila je posjed povezanim s Várasijem, preko Dalja uz Dunav s Erdutom, Váraljom te Aljmašom.¹⁶⁰

Mjesto Mikola na cesti koja je vodila za Herih bila je putem te ceste povezana i s Vukovarom, a posredno preko Heriha i s Nuštrom. Iako se sajamsko mjesto Ibrány nije nalazilo u sklopu mikolskog posjeda, bilo je povezano s Mikolom putem ceste koja je vodila prema jugoistoku.¹⁶¹

Iz mjesta Herih moguće pretpostaviti samo dva prometna pravca od kojih je jedan vodio prema sjedištu posjeda – Mikoli, a drugi prema Vukovaru.¹⁶²

Pri opisivanju granica Vukovara u ispravi iz 1244. godine spomenuta je magistralna cesta koja je od Vukovara preko Várasija vodila prema Pačetinu i Osijeku. Osim toga, kako je spomenuto, podunavskom cestom se moglo putovati u Borovo, a uz rijeku Vuku do mjesta Leve, a ta se cesta u Povučju križala s cestom koja je spajala Nuštar i Pačetin, pa je vjerojatno na taj način Várasi bio spojen s Mikolom, ali i Herihom.¹⁶³

¹⁵⁸ Szilágy, *On the road*, 24-26.; Danijel Jelaš, „Srednjovjekovne obrambene građevine na kartama iz 18. i 19. stoljeća u Državnom arhivu u Osijeku“, *Scrinia Slavonica* 16 (2016): 35-62; Sándor Biszak, „Mapire: Povijesne karte Habsburške Monarhije“, *@rhivi* 2 (2017), 7; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 59.

¹⁵⁹ Jelaš, „Rekonstrukcija“, 61, 90, 153, 220.

¹⁶⁰ Jelaš, „Rekonstrukcija“, 90.

¹⁶¹ Isto, 153.

¹⁶² Isto, 90, 220.

¹⁶³ MNLOL, DL, 536; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 212.

Uz cestovne pravce, svakako treba spomenuti i riječne prijelaze i pristaništa. Izvori spominju da se putem dunavskog pristaništa u Borovu, koje je sigurno primarno služilo za prijelaz preko Dunava, ali su na njega vjerojatno mogle pristati i dunavske lađe. Ono se spominje u sklopu popisa 1427., 1438. i 1439. godine, moglo se putovati prema mjestu Bač.¹⁶⁴ Izuzev borovske skele, u ispravi bosanskog kaptola iz 1412. godine, spominje se i riječni prijelaz na Dunavu u mjestu Násfalve za koju je napisano da je ležao preko puta mjesta Vajszke, koje se nalazilo na području današnje Vojvodine.¹⁶⁵ Izuzev ova dva prijelaza koja se spominju na Dunavu, moguće je da je bilo i nekih manjih prijelaza na rijeci Vuki, koja je bila više lokalnog značaja. Naselje Vajda koje je navedeno u ispravi iz 1481. dva puta jer se zapravo radilo o dvama selima na suprotnim stranama rijeke Vuke, odnosno o jednom razdvojenom selu, moguće je za pretpostaviti da je nekakva manja skela ili prijelaz preko Vuke služio za povezivanje ovih dvaju (dijelova) naselja.¹⁶⁶ Pavičić i Šimunović su za naselje Leányrév iznijeli podatak da se vjerojatno nalazilo na rijeci Vuki te da je imalo prijelaz preko iste rijeke, no to se naselje spominje samo u popisu iz 1337. godine, pa nije moguće sa sigurnošću tvrditi je li se taj prijelaz koristio i nakon 1427. godine.¹⁶⁷

7.3. Crkvene ustanove

Župske crkve koje su se nalazili na mikolskom, odnosno borovskom, posjedu bile su pod crkvenom upravom Pečujske biskupije, a bile su u sastavu Vukovskog arhidakonata.¹⁶⁸ Većina podataka o župama na mikolskom, odnosno borovskom, posjedu dolazi iz izvanrednog sakupljanja papinske desetine u prvoj polovici 14. stoljeća. Iako se u popisu mogu pronaći različite inačice naziva pojedine župe, odnosno naselja, jasno je vidljivo o kojem se mjestu radi.¹⁶⁹ Prije svega, važno je napomenuti kako nisu sve župe u isto vrijeme bile na mikolskom, odnosno borovskom posjedu, što se može uočiti iz različitih popisa od 1337. do 1491. godine. Može se reći da je na mikolskom posjedu vlastelinstvu 1337. godine bilo sedam sljedećih župa: Borovo, Dumbovo, Herih, Lidrovci, Martinci, Mikola i Várasi. Prema popisu iz 1427. godine, kada je mikolski posjed obuhvaćao najveći broj naselja u svim zabilježenim popisima, župa je bilo osam, a to su: Borovo, Dumbovo, Herih, „malen dio Iriga“, Lidrovci, Mikola, Palagar i

¹⁶⁴ MNLOL, DL, 13208, 13436; CDHEC, X, 6, 864; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 90.

¹⁶⁵ MNLOL, DL, 9935; Engel, Magyarország a középkor végen. [CD-ROM], 2001.

¹⁶⁶ MNLOL, DL, 24850; Engel, Magyaróság a középkor végen. [CD-ROM], 2001.

¹⁶⁷ Pavičić, Vukovska župa, 61-62; Šimunović, „Ojkonimija srednjovjekovne vukovske župe“, 20.

¹⁶⁸ RC, I, 266; Bösendorfer, *Critice*, 278-281.

¹⁶⁹ Primjer za to je župa Palagar, koja se u popisu ponekad navodi kao „Pugar“ ili Borovo, koje se može pronaći pod imenom „Burch“. RC, I, 266-309.

Várasi. Popis iz 1438. godine donosi podatke da se tada u okviru posjeda nalazilo također osam župa jednakih kao i u popisu iz 1427. godine. U posljednjim popisima iz 1481., odnosno 1491. godine, na borovskom posjedu nalazilo se osam župa: Borovo, Dumbovo, Herih, Irig, Lidrovci, Mikola, Palagar i Várasi.¹⁷⁰

Najraniji podatci o borovskoj župi nalaze se u računima izvanredne papinske desetine od 1332. do 1335. godine, pa se tako spominje nekoliko različitih župnika u ovom razdoblju koji su darovali različite iznose u papinsku desetinu.¹⁷¹ Isprava kralja Žigmunda u kojoj dodjeljuje posjede Mikolskih Gorjanskima iz 1427. godine donosi zapis da je spomenuta župna crkva u Borovu bila posvećena sv. Margareta, ali ne postoje o podatci o regulaciji pravnog statusa župe.¹⁷² Izuzev što je u Borovu postojala župna crkva sv. Margarete, u Žigmundovoj ispravi vidljivo je da je u mjestu Borovo svoj samostan imala zajednica braće pustinjaka sv. Augustina te da je samostan bio posvećen Blaženoj Djevici Mariji. Nije poznato kada je osnovan samostan sv. Augustina. Isto tako, Bösendorfer navodi kako je postojala crkva posvećena Blaženoj Djevici Mariji u mjestu Maria (Marinci), no drugi istraživači, poput Engela i Petkovića, ne govore o postojanju takve crkve niti nude mogućnost uvida u izvore u kojima se nalaze podatci o crkvi u mjestu Marinci, pa je moguće da je Bösendorfer to zaključio iz imena mjesta. Ipak, Petković se slaže kako se Marinci ne spominju među župama Vukovskog arhidakonata kolektora papinske desetine u navedenom razdoblju pa je za pretpostaviti da su tijekom cijelog razdoblja srednjeg vijeka stanovnici Marinaca pohađali župu sv. Andrije u Mikoli, no postoji malena mogućnost da su možda imali nekakvu filijalnu kapelu, koja bi onda pripadala mikolskoj župi, no za takve pretpostavke nema potkrjepe u izvorima. Također, izgledno je da je borovski samostan braće pustinjaka sv. Augustina posvećen Blaženoj Djevici Mariji nestao po dolasku Osmanlija i zauzimanju područja 1526. godine te se kasnije nakon odlaska Osmanlija nije obnavljao.¹⁷³

Selo Dumbovo, također je čak šest puta posjetio sakupljač papinske desetine u razdoblju od 1333. do 1335. godine. U priloženoj tablici o iznosim papinske desetine vidljivo je kako je

¹⁷⁰ CDHA, III, 356-360; CDHEC, X, 6, 860-861; MNLOL, 13208, 24850, 33451, 33454. Župe na području Vukovske županije, pa tako i mikolskog i borovskog posjeda prikazao je i Šimunović u svom radu o ojkonomiji u Vukovskoj županiji. Šimunović, „Ojkonomija srednjovjekovne vukovske župe“, 13.

¹⁷¹ RC, I, 267, 289, 301, 308.

¹⁷² CDHEC, X, 6, 864; Bösendorfer, *Crtice*, 278; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 89.

¹⁷³ RC, I, 266; CDHEC, X, 6, 864; Bösendorfer, *Crtice*, 280; Lelja Dobronić, „Augustinci u srednjovjekovnoj Slavoniji i Hrvatskoj“. *Croatia Christiana periodica: časopis Instituta za crkvenu povijest Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu* 11 (1987), br. 20: 1-25; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Marinc (Morinc, Marja, Máriafalva); Petković, *Srednjovjekovna naselja*, 202, 207; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 90. Još je jedna crkva na području Vukovskog arhidakonata bila posvećena Blaženoj Djevici Mariji i to u mjestu Ganthe na posjedu plemićke obitelji Morović, no ona je zasebno spomenuta u popisima papinske desetine. RC, I, 268.

prvi puta iznos darovan u papinsku desetinu bio značajno veći u odnosu na kasnije iznose.. Je li župa Dumbovo zapala u nekakve dugove zbog nesrazmjera u davanju papinske desetine između dvaju župnika (u međuvremenu se navode drugačiji župnici), je li preuređena pa je bilo manje župljana ili je pak jednostavno novi župnik došao zbog smrti prethodnika ili razmještaja istog, a bio je manje rastrošan u odnosu na svog prethodnika. Odgovore na ova pitanja nije moguće saznati iz dostupnih izvora, a preostaje samo vidjeti navode li se razlozi, ako ih ima, u nekim drugim, još neotkrivenim izvorima. Žigmundova povelja iz 1427. godine donosi podatak da je dumbovačka župna crkva bila posvećena sv. Križu. Bösendorfer navodi kako je postojala i nakon što su Osmanlije zauzeli ovaj posjed, odnosno da je 1581. godine u njoj još uvijek boravio svećenik, međutim takav podatak nije naveden u poreznom popisu Srijemskog sandžaka.¹⁷⁴ U popisima izvanredne papinske desetine od 1333. do 1335. godine spominje se i župna crkva, također, sv. Margarete u Herihu.¹⁷⁵ Crkva u mjestu Irig prvi puta se spominje u popisu izvanredne papinske desetine 1334. godine. Podatci o tome kome je bila posvećena župa te druge pojedinosti o njoj ne spominju se u izvorima, no sudeći prema iznosu papinske desetine, najvjerojatnije se radilo o župi s manjim brojem vjernika, u odnosu primjerice na župu Borovo ili Herih.¹⁷⁶ Pored sela Irig vjerojatno se nalazila kapela na Dunavu koja je bila posvećena svetom Florijanu.¹⁷⁷

Prvi spomen župe u Lidrovcima nalazi se u popisima izvanredne papinske desetine od 1332. do 1335. godine, a sakupljač desetine je u župi bio šest puta. Iz isprave kralja Žigmunda Luksemburškog datirane 1427. godine vidljivo je da je lidrovačka župa bila posvećena sv. Ivanu Krstitelju te da je bila izrađena od kamena.¹⁷⁸

Mikolska crkva prvi put je zapisana u popisima izvanredne papinske desetine, a sakupljač ju je posjetio šest puta u razdoblju od 1333. do 1335. godine. Isprava o dodjeli posjeda Mikolskih, nakon njihovog izumrća, Gorjanskima donosi podatak da je župna crkva u Mikoli bila posvećena svetom Andriji.¹⁷⁹ Prvi podatci o župnoj crkvi u Palagaru nalaze se, jednako kao i za ostale župe na području mikolskog i borovskog posjeda, u popisima izvanredne papinske

¹⁷⁴ RC, I, 267, 280, 290, 302, 304, 308; CDHEC, X, 6, 864; Bösendorfer, *Crtice*, 281; McGowan, *Sirem sancaži*, 150. Na području Srijemskog arhidakonata Kaločke nadbiskupije postojala je benediktinska opatija sv. Jurja u mjestu Dumbovo (Dombo), no to mjesto ne treba poistovjetiti s Dombom u Vukovskoj županiji, odnosno na mikolskom i borovskom posjedu, jer iako se radi o istom imenu mjesta, ovo je mjesto s opatijom smješteno pokraj Dunava zapadno od Srijemske Kamenice, u Srijemskoj županiji. Stanko Andrić, „Problemi graditeljske povijesti benediktinskog samostana sv. Jurja u Dumbovu“, *Scrinia Slavonica* 6 (2006): 160-161.

¹⁷⁵ RC, I, 267, 280, 290, 302, 303; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 122.

¹⁷⁶ RC, I, 290, 301.

¹⁷⁷ MNLOL, DL, 7182; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Ireg(d).

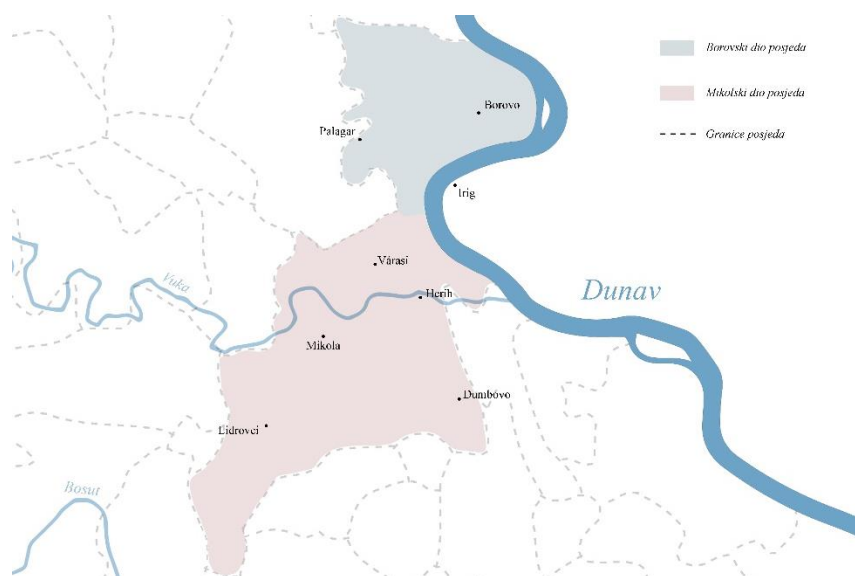
¹⁷⁸ RC, I, 267, 280, 290, 302, 304, 308; Bösendorfer, *Crtice*, 280; Petković, *Srednjovjekovna naselja*, 211.

¹⁷⁹ RC, I, 267, 279, 290, 302, 303, 308; CDHEC, X, 6, 864; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 152.

desetine u četvrtom desetljeću 14. stoljeća. Iz Žigmundove listine vidljivo je da je crkva u Palagaru bila posvećena sv. Martinu te da je bila od kamena.¹⁸⁰

U mjestu Várasi postojala je lokalna župa sv. Andrije, koja je pri puta spomenuta u ispravi Ludovika I. Anžuvina 1378. godine.¹⁸¹ Podatci o župi u Várasiju ne postoje u popisima izvanredne papinske desetine u prvoj polovici 14. stoljeća, pa postoji mogućnost da je župa osnovana nakon 1337. i prije 1378. godine ili da jednostavno nije dala papinsku desetinu, što je pak manja vjerojatnost. Ipak, rješenje nudi Engel koji kaže da je zbog blizine Várasija i Vadakala moguće da je papinska desetina prikupljena u Vadakalu, a da je zapravo bila od župe sv. Andrije. Pri popisima papinske desetine zabilježeno je kako se radi o župi posvećenoj sv. Andriji, što ide u prilog Engelovoj tezi da su vadakalska župa i ona u Várasiju zapravo jedna župa.¹⁸²

Aproksimativno gledano, prema Engelovoj karti, prosječna udaljenost između župa na području posjeda bila je oko 4,5 km. Ipak, postoje župe koje su bile i bliže jedna drugoj, pa su tako Borovo i Irig, jednako kao Mikola i Várasi bili udaljeni oko 3 km. To je moguće povezati i s činjenicom da je oko Mikole i Várasija razmjerno veća gustoća naselja, u odnosu na primjer na područje dumbovačke župe, pa je u toj sredini bilo potrebno više, odnosno manje župnih središta na posjedu.

Slika 2. Župna središta na području posjeda

¹⁸⁰ RC, I, 267, 279, 289, 301, 308; CDHEC, X, 6, 864; Bösendorfer, *Crtice*, 280.

¹⁸¹ MNLOL, DL, 276735; Jelaš, „Rekonstrukcija“, 212.

¹⁸² RC, I, 267, 289, 301, 309; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Vadakal (Vodakal).

8. ZAKLJUČAK

Na temelju srednjovjekovnih izvora vezanih za područje mikolskog i borovskog posjeda, zatim osmanskih deftera i ranonovovjekovnih karata u radu provedena je povijesno-topografska analiza posjeda Borovo i Mikola u kasnom srednjem vijeku. Pomoću navedenih izvora te relevantne literature, nastojala se stvoriti jasnija slika promatranih posjeda u smislu njihovog razvoja u kasnom srednjem vijeku, smještaja, opsega i strukture. Time je postignut temeljni cilj rada.

Analizom izvora o pojedinim naseljima na posjedima utvrđeno je kako je za većinu naselja poznat ili utvrdiv geografski smještaj. Ipak, za neka naselja postoje različita mišljenja i rješenja u literaturi, a koja su prenesena u poglavlju o ubikaciji, dok dio mjesta nije moguće ubicirati. Neka buduća povijesna istraživanja temeljena na do sada još možda nepoznatim izvorima ili uz pomoć kasnijih ranonovovjekovnih geografskih karata, koje bi mogle sadržavati podatke o nekom lokalitetu s područja posjeda Borovo i Mikola, možda će biti prilika da se dodatno rasvijetle trenutačne nedoumice i nepoznanice. Isto tako, potrebna su i nova arheološka istraživanja koja bi navedena povijesna istraživanja mogla potkrijepiti i samim time doprinijeti boljem uvidu u razmještaj naselja navedenih posjeda. Nadalje, utvrđivanjem preciznijih granica ovih posjeda doprinijet će daljnjim istraživanjima razmještaja posjeda i cjelovitijoj geografskoj slici Vukovske županije.

Prilikom analiziranja dinamike vlasničkih odnosa prvo na mikolskom, a zatim na borovskom vlastelinstvu utvrđeno je kako su četiri obitelji – Mikolski, Gorjanski, Talovci i Bánffyji u razdoblju od polovice 13. stoljeća do kraja 15. stoljeća bile vlasnicima mikolskog, odnosno borovskog vlastelinstva. Najduže su vlasnicima bili upravo Mikolski, u čijem se vlasništvu nalazilo naselje Mikola od 1242. godine, jezgra iz koje su Mikolski svoj posjed širili stjecanjem drugih okolnih sela. Prilikom istraživanja utvrđena je i genealogija temeljena na analizama Stjepana Pavičića i Danijela Petkovića te je zaključeno kako je u izvorima poznat još jedan član Mikolskih, Petar koji se spominje 1363. godine, a nije do sada bio naveden u rodoslovnim stablima ove plemićke obitelji. Pod vlašću Mikolskih, posjed je bio do smrti posljednjeg muškog člana obitelji 1427. godine, kada je prešao u ruke Gorjanskih, jedne od tada najmoćnijih obitelji Ugarsko-Hrvatskog Kraljevstva. Može se reći kako je posjed po dolasku u ruke Gorjanskih prošao značajne promjene, pa se središte posjeda sada iz Mikole seli u Borovo, koje će ostati sjedištem posjeda sve do ukinuća Vukovske županije. Uz kratku epizodu kada je posjed bio pod vlasništvom Talovaca, većinu 15. stoljeća pripada Gorjanskima, dok pred kraj

stoljeća dolazi u ruke Bánffyja, a kasnije promjene vlasništva u izvorima nisu zabilježene, pa se može razmatrati i to da je posjed do kraja svog postojanja bio u rukama Bánffyja.

Među srednjovjekovnim izvorima o posjedima Borovo i Mikola nalazimo i četiri različita popisa tamošnjih naselja. Prvi je popis izrađen za vrijeme diobe Mikolskih 1337. godine i to je najranijih prikaz svih naselja koja su se u tom trenutku nalazila pod vlasništvom Mikolskih. Da je do proširenja došlo kada su vlasništvo preuzeli Gorjanski svjedoči izvor s popisom iz 1427. godine. Smanjenje posjeda dogodilo se već 1438. godine, a posljednji popis nalazi se u izvorima iz 1481., odnosno 1491. godine.

Na temelju sačuvanih izvora bilo je moguće utvrditi zastupljenost i distribuciju pojedinih centralnih funkcija po mjestima. Četiri naselja koja su u kasnom srednjem vijeku imala izraženije centralne funkcije, a to su: Borovo, Herih, Mikola i Váras. Pritom treba naglasiti kako je u 15. stoljeću Borovo razvilo izrazitije urbane karakteristike. U tri od gore navedenih mjesta na posjedu, točnije Borovu, Herihu i Mikoli, održavali su se županijski sajmovi. Promatrajući prometnu povezanost na posjedu i s drugim posjedima Vukovske županije utvrđeno je kako je posjed imao tri, odnosno četiri, prometna čvorišta istovjetna s naseljima koja se navode kao ona s izraženijim centralnim funkcijama. Od prijelaza preko rijeka, potvrdu imamo samo za skelu preko Dunava kod Borova, a u literaturi su spomenute dvije skele preko rijeke Vuke, no moguće je da je takvih prijelaza bilo i više samo nisu zabilježena u sačuvanim izvorima. U pogledu crkvenih ustanova u strukturi posjeda može se reći kako se na posjedu nalazilo najviše osam župa, što je vidljivo iz popisa prikupljanja papinske desetine u prvoj polovici 14. stoljeća, zatim jedan samostan braće pustinjaka svetog Augustina u Borovu, posvećen Blaženoj Djevici Mariji, te jedna kapela posvećena sv. Florijanu kod Iriga.

Po dolasku Osmanlija na područje donjeg međurječja poznato je što se dogodilo s većinom naselja koja su se u kasnom srednjem vijeku nalazila na posjedu Borovo i Mikola. Većina njih zabilježeno je u osmanskim izvorima kao pustoseline, dok se za nekolicinu naselja može govoriti o kontinuitetu postojanja i nakon dolaska Osmanlija.

Uzimajući u obzir sve navedeno, buduća istraživanja o posjedu bit će potrebno usmjeriti kako na pojedinačna istraživanja vezana uz mrežu naselja posjeda iznesenu u ovom radu, tako i na utjecaj posjeda i njegovih vlasnika na širi kontekst povijesnih zbivanja Vukovske županije, drugih županija donjeg međurječja i konačno Ugarsko-Hrvatskog kraljevstva. Za detaljnije analize o borovskom i mikolskom posjedu nužno će biti konzultirati i izvore o drugim

posjedima na području iste županije. Takvo sveobuhvatno istraživanje još uvijek nije napravljeno, no opisivanjem granica posjeda kako županije, tako i manjih cjelina unutar nje, stvorila bi se cjelovitija slika o povijesti ovoga područja u (kasnom) srednjem vijeku.

9. POPIS IZVORA I LITERATURE

ARHIVI

Državni arhiv Mađarskog nacionalnog arhiva (MNLOL)

Zbirka Diplomatički arhiv (DL)

Signatura isprave	Datum	Sadržaj isprave/Mjesto
168	1231.	Borovo, Savulja
222	1237.	Herih, Lidrovci
251	1.listopada 1242.	Marinci, Mikola
281	8.svibnja 1364.	Halmos
536	8.svibnja 1244.	Granice Vukovara
1192	1.veljače 1286.	Somogy
1660	1303. godina	Mikolski kao vlasnici posjeda
1875	1244. godina	Halmos
2080	10. prosinca 1323.	Dumbovo, Pavlovci, Račinci
2197	19. prosinca 1352.	Borovo, Mikola
3064	19. svibnja 1337.	Popis mjesta
4353	4. svibnja 1353.	Hásságy
5213	28. svibnja 1363.	Irig
7182	1.siječnja 1386.	Bakófalva, Irig
7985	4. studenog 1394.	Bakófalva, Násfalva
8319	23. svibnja 1398.	Dumbovo
9935	16. kolovoza 1412.	Prijelaz na Dunavu kod Násfalve
10627	29. listopada 1417.	Bakófalva, Násfalva
10637	30. studenog 1417.	Palagar
11302	6.prosinca 1417.	Bodófalva
12743	21. kolovoza 1435.	Žigmundova potvrda posjeda Gorjanskima
13208	23. lipnja 1438.	Popis mjesta
13436	5. rujna 1439.	Popis mjesta

13952	26. kolovoza 1446.	Franjo Talovac stječe posjede
18521	11. kolovoza 1481.	Popis mjesta
20821	2. ožujka 1499.	Kaštelani utvrde Borovo
21068	5. rujna 1501.	Više mjesta
24850	14. srpnja 1481.	Popis mjesta, kaštel Borovo i Bánffyji stječu vlastelinstvo Borovo
33451	27. veljače 1491.	Popis mjesta
33454	18. prosinca 1491.	Popis mjesta
33531	27. veljače 1401.	Asszonyfalva, Gátfalva, Somogy
33535	5. prosinca 1402.	Tjedni sajam u Herihu
33566	20. siječnja 1249.	Mikola
33575	10. prosinca 1323.	Hranovci, Mali Lipovac, Veliki Lipovac, Pavlovci
33708	Svibanj 1251.	Halmos
33736	1323. godina	Borovo, Mali Lipovac, Veliki Lipovac
34246	21. srpnja 1495.	Borovo (<i>principalis iudex</i>), Madaras
34251	30. rujna 1496.	Borovo
91147	1301. godina	Halmos, Palagar
92079	22. kolovoza 1398.	Bodófalva
92330	14. ožujka 1409.	Halmos
92496	10. rujna 1416.	Palagar
93929	Između 1290. i 1310.	Dumbovo

Zbirka fotografija srednjovjekovnih diploma (DF)

Signatura isprave	Datum	Sadržaj isprave/Mjesto
218504	1220.	Halmos, Hásságy, Lidrovci
218604	15. ožujka 1390.	Bodófalva
218665	22. veljače 1416.	Palagar
233488	14. ožujka 1497.	Kaštelani utvrde Borovo
265667	13. lipnja 1364.	Asszonyfalva, Gátfalva
276735	23. svibnja 1378.	Váras
285359	8. lipnja 1525.	Borovo

OBJAVLJENI IZVORI

1. CD = Smičiklas, Tadija et alii sabrali i uredili. *Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije./Codex diplomaticus Regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae*. 18 sv. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1904.-1990.
2. CDHA = Nagy, Imre prir. *Codex Diplomaticus Hungaricus Andegavensis. / Anjoukori okmánytár*. 7 sv. Budapest: A M. Tud. Akad. Könyvkiadó-hivatala, 1878.-1891.
3. CDAC = Wenzel, Gustav prir. *Codex Diplomaticus Arpadianus Continuatus. / Árpádkori új okmánytár*. 12 sv. Pest: A M. Tud. Akad. Tört. Bizottmánya, 1860.-1874.
4. CDHEC = Fejér, György prir. *Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis*, 11 sv. Budae: Typis Typogr. Regiae Universitatis Hungaricae, 1829.-1844.
5. McGowan, Bruce W. *Sirem sancaği mufassal tahrir defteri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1983.
6. Popis sandžaka Požega 1579. godine / Defter-i mufassal-i liva-i Pojega 987, prir. i prev. Fazileta Hafizović. Osijek: Državni arhiv u Osijeku, 2001.
7. RC = Vatikáni okmánytár / *Rationes collectorum pontificorum in Hungaria. Pápai tizedszedők számadásai. 1281-1375*. Budimpešta: Monumenta Vaticana Hungariae, 1887

LITERATURA

1. Andrić, Stanko. *Čudesna svetoga Ivana Kapistrana. Povijesna i tekstualna analiza*. Slavonski Brod-Osijek: Institut za povijest – Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje, 1999.
2. Andrić, Stanko. *Potonuli svijet: rasprave o slavonskom i srijemskom srednjovjekovlju*. Slavonski Brod: Hrvatski institut za povijest, Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje, 2001.
3. Andrić, Stanko. „Problemi graditeljske povijesti benediktinskog samostana sv. Jurja u Dumbovu“. *Scrinia Slavonica* 6 (2006): 160-161.
4. „Bérezethe“, Hrvatski biografski leksikon, pristup ostvaren 20. III. 2021., <https://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=1857>.
5. Biszak Sándor. „Mapire: Povijesne karte Habsburške Monarhije“. *@rhivi* 2 (2017), 7-8.
6. „Bogdanovci“. Google karte. Pristup ostvaren 10. III. 2021. <https://www.google.hr/maps/place/Br%C5%A1adin/>.
7. „Boršod-Abaúj-Zemplén“. Hrvatska enciklopedija. Pristup ostvaren 12. II. 2021. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=8851>.
8. Bösendorfer, Josip. *Crtice iz slavonske povijesti s osobitim obzirom na prošlost županija križevačke, virovitičke, požeške, cisdravske baranjske, vukovske i srijemske te kr. i slob. grada Osijeka u srednjem i novom vijeku*. Osijek: Tiskom knjigo i kamenotiskare Julija Pfeiffera, 1910.
9. Csánki, Dezső. *Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában*. Budapest: Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia, 1894.
10. Dobronić, Lelja. „Augustinci u srednjovjekovnoj Slavoniji i Hrvatskoj“. *Croatia Christiana periodica: časopis Instituta za crkvenu povijest Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu* 11 (1987), br. 20: 1-25.
11. Engel, Pál. *Magyarország a középkor végen: Digitális térkép és adatbázis a középkori Magyar Királyság településeiről. / Hungary in the Late Middle Ages: Digital vector map and attaching database about the settlements and landowners of medieval Hungary*. [CD-ROM] Budapest: TÉRINFO Bt, Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézet, 2001.
12. Engel, Pál. *Magyarország világi archontológiája: 1301-1457*. [CD-ROM], Budapest: Arcanum, 2001.

13. Engel, Pál. „Valkóvármegye“, rukopis.
14. Habsburg Empire – Cadastral maps (XIX. century), Mapire, pristup ostvaren 2. VI. 2021.,
<https://maps.arcanum.com/en/map/cadastral/?layers=3%2C4&bbox=2110410.824213961%2C5671448.641836998%2C2113633.122687608%2C5672404.104690562>
15. Hungariae Descriptio. Wolfgango Lazio auct. (B IX a 487/1-1), Hungaricana, pristup ostvaren 1. VI. 2021., <https://maps.hungaricana.hu/en/HTITerkeptar/366/>
16. *Istočna Hrvatska*. Zagreb: Institut za geografiju Sveučilišta u Zagrebu, Školska knjiga, 1975.
17. Jelaš, Danijel. *Gradovi donjeg međurječja Drave, Save i Dunava u srednjem vijeku*. Slavonski Brod: Hrvatski institut za povijest, Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje, 2020.
18. Jelaš, Danijel. „Kasnosrednjovjekovna gradska naselja Vukovske županije u kontekstu ratnih zbivanja“. U: *Gradovi u ratovima: kroz povijest do suvremenosti*. Ur. Dražen Živić i Sandra Cvikić. Zagreb, 2019, 133-154.
19. Jelaš, Danijel. „Rekonstrukcija srednjovjekovne urbane mreže Vukovske županije na temelju analize centralnih funkcija“. Doktorska disertacija, Sveučilište u Zagrebu, 2018.
20. Jelaš, Danijel. „Srednjovjekovne obrambene građevine na kartama iz 18. i 19. stoljeća u Državnom arhivu u Osijeku“. *Scrinia Slavonica* 16 (2016): 35-62.
21. Jelaš, Danijel. „Tipologija srednjovjekovnih gradskih naselja u donjem međurječju Drave i Save“. *Povijesni zbornik* 5 (2012): 5-17.
22. Karač, Zlatko. „Urbani razvitak srednjovjekovnog Vukovara“. *Starohrvatska prosvjeta* 21 (1991): 245-274.
23. Katastar, katastar.hr, pristup ostvaren 1. VI. 2021., <https://www.katastar.hr/#/>
24. Močanin, Nenad. *Slavonija i Srijem u razdoblju osmanske vladavine*. Slavonski Brod: Hrvatski institut za povijest, Podružnica za povijest Slavonije Srijema i Baranje, 2001.
25. Njari, Denis. „Naselja laslovačkog vlastelinstva u srednjem vijeku“. *Scrinia Slavonica* 18 (2018): 69-97.
26. Njari, Denis, Miličić, Branislav. „Srednjovjekovna naselja na području današnjih Vladislavaca kod Osijeka“. *Osječki zbornik* 35, 20 (2020): 55-61.
27. Pavičić, Stjepan. *Podrijetlo hrvatskih i srpskih naselja i govora u Slavoniji*. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1953.
28. Pavičić, Stjepan. *Vukovska župa u razvitku svoga naselja od XIII. do XVIII. stoljeća*. Zagreb: Narodna tiskara, 1940.

29. Petković, Danijel. *Srednjovjekovna naselja sjeverozapadnog dijela vinkovačkog kraja*. Vinkovci: Gradski muzej Vinkovci, 2006.
30. „Provinz Slavonien (1781-1783) – First Military Survey“, Mapire, pristup ostvaren 1. VI. 2021., <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-slavonia/?layers=155&bbox=2110136.9960621%2C5675926.204620725%2C2116581.5930093937%2C5677837.130327854>
31. „Savulja“, Google karte, pristup ostvaren 3. VI. 2021., <https://www.google.com/maps/place/Savulja/@45.4365942,18.9923367,15z/data=!4m5!3m4!1s0x475c9160307877e7:0xdaf9954d0d7d5e56!8m2!3d45.4397483!4d18.9832345>
32. Szilágy, Magdolna. *On the Road: The History and Archaeology of Communication Networks in East-Central Europe*. Budapest: Archaeolingua, 2014.
33. Šimunović, Petar. „Ojkonimija srednjovjekovne vukovske župe“, *Folia onomastica Croatica* 11 (2002): 1-41.
34. Škarica, Dominik. „Vukovar i okolica u srednjem vijeku“. Diplomski rad, Sveučilište u Osijeku, 2020.
35. Weisz, Boglárka. *Vásárok és lerakatok a középkori Magyar Királyságban*. Budapest: MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, 2012.
36. Werbócy, Stephen ur. *The customary law of the renowned Kingdom of Hungary: a work in three parts, The "Tripartitum" / Tripartitum opus iuris cinstituendinarii inclyti regni Hungariae*. Idyllwilds CA: Charles Schlacks, Jr; Budapest: Department of Medieval Studies, CEU. 2005.

10. PRILOZI

Prilog 1.

Tablica 1. Nazivi naselja na mikolskom i borovskom posjedu

Pretpostavljeni naziv / Naziv korišten u diplomskom radu	Starija hrvatska historiografija ¹⁸³	Mađarska historiografija ¹⁸⁴	Novija hrvatska historiografija ¹⁸⁵
Andrásfalva	B: Andraševc / Andraš.selo P: Andrásfalva	C: Andrasevcz E: Andrásfalva	Pe: Andrijaševci
Árpszó (Arpasovci)	B: Arpa P: Arpaszo/Ječmište	C: Árpa E: Árpszó	-
Asszonyfalva (Gospođin Vas)	B: Assonyfalwa	C: Asszonyfalva E: Asszonyfalva	-
Bakófalva (polovica)	B: Bako selo (polovica)	C: Bakófalva E: Bakófalva	-
Bodófalva	B: Bodoselo	C: Bodófalva E: Bodófalva	Š: Bodovci
Bogdanovci	B: Bogdan / Bogdanovc P: Bogdanovci	C: Bogdanovcz E: Bogdanovc (Bogdánfalva)	Š: Bogdanovci A: Bogdanovci
Borovo	B: Borovo P: Borovo	C: Boró E: Boró (Borh)	Š: Borovo A: Borovo Pe: Borovo J: Borovo
Brajatelke	-	E: Brajatelke	-
Bučkovci	B: Buckovc P: Bučkovci	C: Bucskovcz E: Bucskovc	Š: Bučkovci
Csalafalva	B: Čanaja P: Čalinci	C: Chanayafalva / Csaloyafalva / Csalafalva E: Csalafalva	Š: Čalinci
Dumbovo	B: Dombo P: Dumbovo	C: Dombó E: Dombó	A: Dumbovo Pe: Dubovo J:
Dénestelke	P: Dienősteleke	E: Dénestelke	-
Dukinci (Farkastorok)	B: Farkastorok P: Dukinci	C: Farkastorok E: Dukinc / Farkastorok	Š: Đukinci?

¹⁸³ B = Josip Bösendorfer; P = Stjepan Pavičić.

¹⁸⁴ C = Deszö Csánki; E = Pál Engel.

¹⁸⁵ Š = Petar Šimunović; A = Stanko Andrić; Pe = Danijel Petković; J = Danijel Jelaš. Petković je prenio ono što je napisano u izvorima i kako je to napisao Bösendorfer pa su navedeni nazivi isključivo oni koji se razlikuju na izvore i Bösendorferove inačice. Nisu svi navedeni autori napisali sva imena za sva naselja. Podatci su preuzeti iz literature korištene pri izradi ovog diplomskog rada.

Foro	B: Foro	C: Foro	-
Gátfalva	B: Gat P: Gat	C: Gátfalu E: Gátfalva	Š: Gat A: Gat
Gozdašinci	B: Gozdašinc / Gazdašinci P: Gozdašinci	C: Goszdasincz E: Goszdasinc /Hozdaszinc	Š: Gozdašinci
Halmos	B: Halmos(š) P: Halmoš	C: Halmos E: Halmos	Š: Halmoš Pe: Halmos
Hásságy	B: Hassagy / Husag P: Hasađ	C: Husag / Hásságy E: Hásságy	Pe: Hasađ
Herih	B: Horih / Hedrech P: Herijevci	C: Horih / Hori E: Heri(h) / Hedreh	Š: Herijevci Pe: Herijavec J: Herih
Hranovci	B: Hrana P: Hranovci	C: Hranafalva E: Hranafalva / Haránfalva	Š: Hranovci
Hotišinci	B: Hotisinc P: Hotišinci	C: Hotisincz (Hotissa) E: Hotisinc	Š: Hotišinci
Irig	B: Irig P: Irig	C: Ireg E: Ireg	Š: Irig A: Irig
Ivanovci	B: Ivanovc P: Ivanovci	C: Ivanovcz E: Ivánfalva	Š: Ivanovci
Kosine	B: Kažinc P: Kosine	C: Kaszine E: Kasine	Š: Kosine
Kozarevci	B: Košarevc P: Košarevci	C: Kosárfalva E: Kozarevc	Š: Košarevci
Kozinci	B: Kozinc P: Kosinci	C: Koza (-falva) E: Kozinc	-
Križevci	B: Križselo P: Križ	C: K(e)risfalva E: Krizsfalva	Š: Križevci
Leányrév	B: Leanrew P: Leányró	C: Leányrév E: Leányrév	Š: Leányrév (Djevojački brod)
Lovas	B: Lovas P: Lovas	C: Lovász(i) E: Lovász(i)	Š: Lovas A: Lovas J: Lovas
Lidrovci	B: Lider / Lidrovc P: Lidrovci	C: Lider E: Lidrovc	Š: Lidrovci A: Lidrovci Pe: Lidrovci
Madaras	B: Madaraš / Ptičari P: Ptičar	C: Madaras(-falva) E: Madaras	-
Mali Lipovac	B: Mali Lipovc P: Mali Lipovac	C: Kis-Lipo(v)cz E: Kis-Lipovc	-
Marinci	B: Maria / Morinc P: Marinci	C: Maria E: Marinc	Š: Marinci A: Marinci Pe: Mari(ji)nci J: Marinci
Mikola	B: Mikola / Nikola (?)	C: Mikola E: Mikola	Š: Mikola A: Mikola

	P: Mikola		Pe: Mikola J: Mikola
Milkovci	B: Milkselo / Milkovc P: Milkovci	C: Milkfalva E: Mikolovc	Š: Milkovci
Mihálytelke	P: Mihályteleke	C: Mihálytelke E: Mihálytelke	-
Monyorós	B: Monjoroš P: Monjoroš	C: Monyorós E: Monyorós	-
Musoja	B: Musoja P: Mušojevci	C: Mosajfalva E: Musoja	-
Násfalva	B: Nosk-selo P: Noskovo	C: Nask(a)falva E: Násfalva	-
Palagar	B: Palagar P: Palagar	C: Pal(a)gár E: Polgár / Palagár	Š: Palagar A: Palagar
Pazadašinci	B: Pazdić selo / Pazadesinc	C: Paszficsfalva E: Pazadasinc	-
Pavlovci	B: Palselo / Pavlovc	C: Pálfalva / Pavlovcz E: Pálfalva	Š: Pavlovci
Plehanovci	P: Plehanovci	C: Pelhamfalva / P(l)ehanovcz	Š: Plehanovci
Peszkócfalva	B: Peskoc selo	C: Peskovcz E: Peszkóc / Paszakovcz	Š: Peskovci?
Peterkinci	B: Peternc P: Peterkinci	C: Peterke(-falva) E: Peterkinc	Š: Peterkinci
Pulja	B: Pul(j)a P: Pulja	C: Pul(y)a(-falva) E: Pulya(falva)	Š: Pulja Pe:
Ráčinci	B: Rača P: Ráčinci	C: Racs(-falva) / Racsincz E: Racsinc	Š: Ráčinci
Savulja	B: Szavalyaszeg P: Savulja	C: Szavalyaszeg E: Szavalyaszeg	J: Savulja
Somogy	B: Somogy P: Šomod	C: Somogy(i) E: Somogy	Š: Somod Pe: Somod
Szepfalva	B: Lijepo selo	C: Szepfalva E: Lepsinfalva / Lipsefalva	-
Šačkovci / Žačkovci	B: Šaškovac	C: Saskovcz E: Zsaskovc / Szacskovc	-
Tihalovci	B: Tihal P: Tihaljevci	C: Tihal(-falva) E: Tihal / Tehal (- falva)	Š: Tihaljevci J: Tihalfalva
Újfalu	B: Veghfalu P: Ujfalu/Vegfalu	C: Ujfalu E: Újfalu	A: Újlak
Urbánfalva (Vrbanaševci)	B: Orban selo P: Vrbanusfalva	C: Urbán(os)falva E: Urbánfalva	-

Utolinci	B: Utolinc P: Jem	C: Utolyafalva / Utolincz E: Utolinc	-
Vajda (Vojvodinci)	B: Vajda	C: Vajda E: Vajda	-
Várasí	B: Varoš P: Varoš	C: Városi (Várasí) E: Várasí	Š: Varoš J: Várasí
Veliki Lipovac	B: Veliki Lipoc P: Veliki Lipovac	C: Nagy-Lipo(v)cz E: Nagy-Lipovc	-
Vodokalj	B: Vadakal P: Vodokalj	C: Vadakal E: Vadakal / Vadakol	Š: Vodokalj
Zobinci	B: Zobinc P: Zobinci	C: Jobincz E: Zobinc	-

Prilog 2. Genealogija Mikolskih (preuzeto iz Petković, *Srednjovjekovna naselja*, 222. i doradeno)

A1. File (1234.-†1249.), zagrebački prepošt i kancelar hercega Kolomana

A2. Toma (1237.-1267.), vukovski župan

B1. Nikola (1263.-1268.)

B2. File (1278.-1286.)

C1. Lovro (1251.-1308.)

B1. Lovro (1337.-1358.), rodonačelnik vadakolske grane Miškovaca

C1. Nikola (1367.)

C2. Fabijan (1367.-1377.)

C2. Nikola (1303.-1338.)

B1. Barnaba (†1337.)

C3. Petar (1303.-1338.)

B1. Stjepan (1345.-1377.)

C1. Stjepan (1386.)

C2. Mihovil (?†1428.); supruga Skolastika N.

D1. Ladislav (?†1427.)

B2. Petar (1363.)

C4. Pavao (1303.-†1322./1323.)

A3. Petar (1242.-1268.)

Prilog 3. Naselja na mikolskom i borovskom posjedu

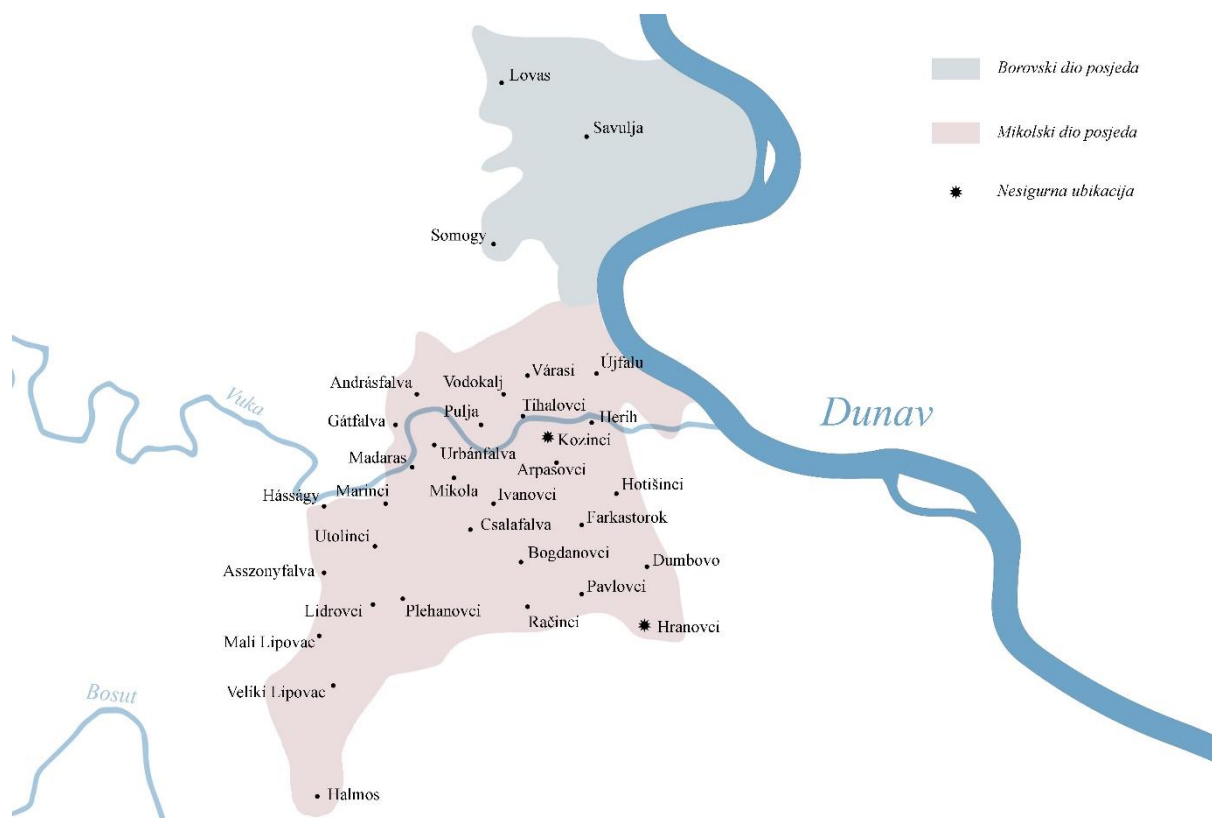
Godina / Ime u diplomskom radu	1337.	1427.	1438.	1481.	1491.	Ime u osmanskim izvorima ¹⁸⁶
Andrásfalva	Andrafalua	Andrasswecz (sic!)	Andrasfalwa	Andrasfalwa	Andrasfalwa	Andince
Árpszó (Arpasovci)	Aparzow (sic!)	Arpa	Arpazow	Arpazo	Arpazo	Arpasovci
Asszonyfalva (Gospođin Vas)	Azunfolua	Aszonfalva	Azzonfalwa	Azzonfalwa	Azonfalwa	Gospokin Vās
Bakófalva (polovica)	-	Polovica Bakofalve	Bakofalwa	-	-	-
Bodófalva	-	-	-	Bodofalva	Bodofalwa	-
Bogdanovci	Bogdanfolua	Bogdanfalva	Bogdanfalwa	Bogdanowcz	Bogdanowcz	Bīgdānofči
Borovo	-	Borok	Boroh	Boroh	Boroh	Borova
Brajatelke	Brayatheleke	-	-	-	-	-
Bučkovci	-	-	-	Bwchkowcz	Bwchkowcz	-
Csalafalva	Chalayafolua	Chalayafalva	Chaloyafalwa	Dalafalwa (sic!)	Chalafalwa	-
Dumbovo	Dumbo	Dombo	Dombo	Dombo	Dombo	Danbīva
Dénestelke	Dyenusteluky	-	-	-	-	-
Dukinci (Farkastorok)	Farkastruruk	Farkastorok	Dukincz al. nom. Farkastorok	Dwkynch	Dwkyncz	Dukinci
Foro	-	Foro	-	-	-	-
Gátfalva	Gaachfalua	Gatfalu	Gathfalwa	-	-	Gatīnči, Gadīnči
Gozdašinci	-	-	-	Gosdasynch	Gosdasyncz	-
Halmos	Halmos	Halmos	Halmos	Holmos	Halmos	Holmoš
Hásságy	Hasyag	Hasag	Hassagh	Hashagh	Hashagh	Hāšāg
Herih	Hedruh	Hedreh	Hedreh	Horyh	Hery	Hirīhīvči
Hranovci	Haranfolua	Hranafalva	Hranafalwa	-	-	Hīrānofče
Hotišinci	Abradfolua	Halisza	Hatysa	Hothysynch	Hothysyncz	Otišīnče

¹⁸⁶ McGowan, *Sirem sancaği*, 135-153; *Popis sandžaka Požeга 1579. godine*, 289-290; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Ireg(d), Lovász(i), Somogy, Szavalyaszeg, Szépfalva (Szépefalva); McGowan, *Sirem sancaği*, 139, 145, 147, 149, 152-153, 155; *Popis sandžaka Požeга 1579. godine*, 290; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Boró (Borh). Uz Borovo u popisu Požeškog sandžaka navedeno je selo Irig za koje je naznačeno da je raseljeno. *Popis sandžaka Požeга 1579. godine*, 160-177; Engel, „Valkóvármegye“, s. v. Polgár (Palagár).

Irig	-	Malen dio Iruġa	Irewgh	Irwgh	Igregh (sic!)	Iřizāč
Ivanovci	Iwanfolua	Iwanouch	Iwanfalwa	-	-	Ivānīvči
Kosine	-	-	-	Kazyne	Kazyne	-
Kozarevci	-	Kosaarfalva	Kosarfalwa	Kasorowcz	Kosarevcz	Qozārīvči
Kozinci	Kozafolua	Kaza	Koza	Kozynch	Kozyncz	Gāzīnče
Križevci	-	Krisfalva	Kirisfalva	-	-	Qīrižīvči
Leányrév	Leanrew	-	-	-	-	-
Lidrovci	Lydur	Lydve	Lyder	Lydrowcz	Lidrovcz	Lidřīvči, Lidurīvči
Lovas	Luuaz	Lowaz	Lowaz	Lowazy	Lowazy	Lovas
Madaras	Madarasfalua	-	Madaras	Madaras	Madaras	Mādīrāšīvči, Mādārāšīvči
Mali Lipovac	Lypolch minor	Kyslypach	Kyslīpocz	KyslePOCH	Kyslypowcz	Lipīvač
Marinci	Mariafalua	Maria	Maria	Morynch	Morynch	Mārinči
Mikola	Mykola	Mykola	Mykola	Mykola	Mykola	Miqulīnči
Milkovci	-	Milkfalva	Mykfalwa	Mykrowcz	Mykrowcz	Mīlqīvče
Mihálytelke	Myhaltheleky	-	-	-	-	-
Monyorós		Montsoros	Monyaros	Monyoros	Monyaros	Mokīroš
Musoja	Mosayfolua	Muszela	Musoya	-	-	
Násfalva		Noskfalva	Naskfalwa	Naskfalwa	Naasfalwa	-
Palagar	-	Palagar	Palagar	Polgar	Polgary	Pālāgār
Pazadašinci	Pazdysfolua	Pasdofalva	Pazdichfalwa	Pazadasynch	Pazadasyncz	-
Pavlovci	Paulfalua	Palfalwa	Palfalwa	Pawlovch	Pawlowcz	Pāvlofči
Plehanovci	Pelhanfalua	-	Pelhamfalwa	Plehanovcz	Plehanovcz	Pīlāhānīvči
Peszkócfalva	-	Peszkotfalva	-	-	-	-
Peterkinci	Peturkefalua	Peleche	Peterke	Peterkynch	Petherkyncz	-
Pulja	Pulafolua	Pulya	Pulya	Pwlya	Pwlya	Ulīvliča = Opuliča?)
Račinci	Racchyafalua	Rachcha	Rachacha	Rachynch	Rachyncz	Rāčīnči
Savulja	Zaualaseyg	Zomolyoszegh	Zawalyazegh	Zanalazeg (sic!)	Zawalazeg	Sīksīvāl
Somogy	Sumug	Somogy	Somogh	Somogh	Somogh	Šīmol
Szepfalva	-	Szepfalva	Lypsefalwa	Lepsynfalwa	Lepsynfalwa	Sīqvala
Šačkovci / Žačkovci	-	Zachkoch	Zachkowcz	Saskowcz	Saskowcz	Sāčqofči, Žīčqīvči
Tihalovci	Thchalfalua	Tehalfalva	Tehalfalva	Thyhal	Thehal (!)	Tīhalofči, Tīhalīvči
Újfalu	Wyfolw	Wyfalu	Wyfalv	Wyfalw	Wyfalw	-
Urbánfalva (Vrbanaševci)	Vrbanusfalua	Orbanfalva	Wrbanofalva	Vrbanfalwa	Vrbanfalwa	Uřfala

Utolinci	Jeem	-	Wtolyafalwa	Vtholinch	Vtolincz	-
Vajda (Vojvodinci)	-	-	-	Wayda	Wayda (2x)	Viyvīdinči
Várasí	Varasy	Varasy	Varasy	Warosy	Warasy	Vāroštvēi
Veliki Lipovac	Lypolch maior	Nagylypach	Nagylipocz	Naglepoch	Nagylipovcz	Lipīvač
Vodokalj	Vodakal	Vadakal	Wadakal	Wadakal	Wakadal	Vodoqol
Zobinci	Gyabafalua	Gyabafalua	Gyobafalua	Zobyncz	Zobynch	-

Prilog 4. Karta posjeda 1337. godine

Prilog 5. Karta posjeda 1427. godine

Prilog 6. Karta posjeda 1438. godine

Prilog 7. Karta posjeda 1481. godine

Prilog 8. Centralna mjesta Vukovske županije prema modificiranim kriterijima (Jelaš, „Rekonstrukcija“, 236.)

